

Міністерство освіти і науки України

Луцький національний технічний університет

(повне найменування закладу вищої освіти)

Факультет бізнесу та права

(повне найменування факультету)

Кафедра обліку і аудиту

(повне найменування кафедри)

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗА СТУПЕНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ «МАГІСТР»
МЕТОДИКА СПРОЩЕНОГО ОБЛІКУ ДЛЯ
МАЛОГО БІЗНЕСУ**

спеціальність 071 Облік і оподаткування

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма «Облік і оподаткування»

(назва освітньої програми)

Виконав: здобувач вищої освіти
групи ОПм-21
Сібільова Оксана Сергіївна

(підпис)

Керівник:
к.е.н., доцент
Жураковська Ірина Володимирівна

(підпис)

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту
«__» _____ 2025 р.

к.е.н., доцент

Гарант освітньої програми:
Жураковська Ірина Володимирівна

(підпис)

Луцьк – 2025 року

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет бізнесу та права

Кафедра обліку і аудиту

Ступінь вищої освіти: магістр

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 071 Облік і оподаткування

Освітня програма: ОП «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ к.е.н., доцент Оксана НУЖНА

«___» _____ 2025 року

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

СІБІЛЬОВІЙ Оксані Сергіївні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи Методика спрощеного обліку для малого бізнесу
Керівник роботи: Жураковська Ірина Володимирівна, к.е.н., доцент
затверджені наказом закладу вищої освіти від «27» грудня 2024 року № 481/01-02
2. Строк подання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи 13 грудня 2025 року
3. Вихідні дані до роботи. Нормативно-правові акти з регулювання питань обліку, оподаткування та контролю за темою дослідження, наукова література, посібники, статистичні довідники, первинні і зведені бухгалтерські документи, фінансова і статистична звітність за 2022-2024 роки.
4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, що потрібно розробити):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СПРОЩЕНОГО ОБЛІКУ ДЛЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ

1.1. Бібліометричний аналіз досліджень спрощеного обліку для малого бізнесу та оцінки його якості

1.2. Нормативно-правове забезпечення спрощеного обліку

1.3. Зарубіжний досвід спрощення обліку для малого бізнесу

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА СПРОЩЕНОГО ОБЛІКУ ДЛЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ

2.1. Статистичний аналіз діяльності малого бізнесу України

2.2. Оцінка витрат на організацію обліку в малому бізнесі та його якості

2.3. Практичні аспекти спрощеного обліку в Україні

РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ СПРОЩЕНОГО ОБЛІКУ ДЛЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ

ВИСНОВКИ

5. Перелік графічного матеріалу:

1. Мета та завдання кваліфікаційної роботи магістра, наукова новизна одержаних результатів кваліфікаційної роботи магістра
2. Актуальні питання спрощеного обліку в малому бізнесі
3. Нормативно-правове забезпечення, що регулює спрощений облік
4. Порівняльний аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду спрощення обліку для малого бізнесу
5. Структура витрат на бухгалтерський облік
6. Динаміка кількості суб'єктів малого бізнесу з 2010 по 2024 рр.
7. Питома вага обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) в 2024 р.
8. Результати опрацювання анкет щодо використання послуг бухгалтера та змін бухгалтерського штату, бюджет середніх витрат на ведення обліку,
9. Кількість суб'єктів господарювання з поділом за організаційно-правовою формою в залежності від % витрат на організацію обліку, кількість суб'єктів господарювання, що проходили податкову перевірку
10. Практичні аспекти спрощення обліку малого бізнесу
11. Пропозиції щодо спрощення кадрового обліку

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Жураковська І.В., доцент		
Розділ 2	Жураковська І.В., доцент		
Розділ 3	Жураковська І.В., доцент		
Нормоконтроль	Тлучкевич Н.В., доцент		
Консультант з ЕОМ	Нужна О.А., доцент		

7. Дата видачі завдання 19 вересня 2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Обґрунтування теми	до 19.09.2024 р.	
2	Огляд літератури із досліджуваної проблеми	до 26.12.2024 р.	
3	Розділ 1	до 06.03.2025 р.	
4	Розділ 2	до 26.06.2025 р.	
5	Розділ 3	до 06.11.2025 р.	
6	Висновки	до 18.11.2025 р.	
7	Формування переліку джерел посилання	до 21.11.2025 р.	
8	Формування додатків	до 25.11.2025 р.	
9	Оформлення ілюстративного матеріалу	до 28.11.2025 р.	
10	Нормоконтроль	до 02.12.2025 р.	
11	Інструментальна перевірка на академічний плагіат	до 09.12.2025 р.	
12	Представлення кваліфікаційної роботи до захисту	до 13.12.2025 р.	

Здобувач вищої освіти

(підпис)

(Сібільова О.С.)

(прізвище, ініціали)

Керівник кваліфікаційної роботи

(підпис)

(Жураковська І.В.)

(прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

Сібільова О.С. Методика спрощеного обліку для малого бізнесу. Рукопис.

Кваліфікаційна робота магістра ОП «Облік і оподаткування» спеціальності 071 Облік і оподаткування. Луцький національний технічний університет. Луцьк, 2025. 80 с.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку джерел посилання, додатків.

У першому розділі розкрито теоретичні аспекти щодо спрощення обліку та поняття якості обліку, виокремлено основні проблеми, що стосуються спрощення обліку та напрямки покращення. Опрацьовано нормативно-правове забезпечення, пов'язане зі спрощенням обліку. Досліджено зарубіжний досвід спрощеного обліку малого бізнесу за окремими параметрами та проведено порівняльний аналіз з вітчизняним спрощенням.

У другому розділі досліджено практичні аспекти спрощеного обліку, виокремлено частку малого бізнесу відносно всіх підприємств України та, зокрема, Волинської області. Проведено дослідження вартості обліку на малих підприємствах та виокремлено показники, які напряму впливають на вартість та якість обліку. Проаналізовано практичні аспекти застосування спрощеного обліку малими підприємствами.

В третьому розділі наведено 3 ключові напрями спрощення обліку, що стосуються діяльності малих підприємств та запропоновано шляхи спрощення кадрового обліку.

Основний обсяг роботи становить 55 сторінок, в тому числі 13 таблиць і 9 рисунків. Робота містить 10 додатків, перелік джерел посилання включає 54 найменування.

Результати розробок можуть бути застосовані в практичній діяльності підприємства.

Ключові слова: спрощений облік, малий бізнес, показники якості, спрощена методика.

ANNOTATION

Sibilova O.S. Simplified accounting methodology for small businesses. Manuscript.

Master's qualification work of EP «Accounting and Taxation» specialty 071 Accounting and Taxation. Lutsk National Technical University. Lutsk, 2025. 80 p.

The qualification work consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of references and appendices.

The first chapter reveals the theoretical aspects of simplifying accounting and the concept of accounting quality, highlights the main problems related to simplifying accounting and areas for improvement. The regulatory and legal framework related to simplifying accounting is examined. Foreign experience with simplifying accounting for small business is studied according to specific parameters and a comparative analysis with domestic simplification is conducted.

The second chapter examines the practical aspects of simplified accounting, highlighting the share of small businesses in relation to all enterprises in Ukraine and, in particular, in the Volyn region. A study of the cost of accounting in small enterprises was conducted, and indicators were identified that directly affect the cost and quality of accounting. The practical aspects of the application of simplified accounting by small enterprises are analyzed.

The third chapter presents three key areas of accounting simplification related to the activities of small enterprises and proposes ways to simplify personnel accounting.

The main content of the paper consists of 55 pages, including 13 tables and 9 figures. The work contains 10 appendices, and the list of references includes 54 titles.

The results of the development can be applied in the practical activities of the enterprise.

Keywords: simplified accounting, small businesses, quality indicators, simplified methodology.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ПДВ – Податок на додану вартість

ПКУ – Податковий кодекс України

ПДФО – Податок на доходи фізичних осіб

НП(С)БО – Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку

ЕДО – Електронний документообіг

ЄСВ – Єдиний соціальний внесок

ФОП – Фізична особа-підприємець

МСП – Малі та середні підприємства

МФУ – Міністерство фінансів України

ВВП – Валовий внутрішній продукт

ТОВ – Товариство з обмеженою відповідальністю

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СПРОЩЕНОГО ОБЛІКУ ДЛЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ	13
1.1. Бібліометричний аналіз досліджень спрощеного обліку для малого бізнесу та оцінки його якості	13
1.2. Нормативно-правове забезпечення спрощеного обліку	20
1.3. Зарубіжний досвід спрощення обліку для малого бізнесу	24
Висновки до розділу 1	27
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА СПРОЩЕНОГО ОБЛІКУ ДЛЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ	28
2.1. Статистичний аналіз діяльності малого бізнесу України	28
2.2. Оцінка витрат на організацію обліку в малому бізнесі та його якості	32
2.3. Практичні аспекти спрощеного обліку в Україні	44
Висновки до розділу 2	47
РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ СПРОЩЕНОГО ОБЛІКУ ДЛЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ	49
Висновки до розділу 3	52
ВИСНОВКИ	54
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ	56
ДОДАТКИ	65

ВСТУП

Актуальність теми. Малі підприємства є важливим елементом економічного розвитку України, оскільки саме малий бізнес забезпечує гнучкість ринку, сприяє зайнятості населення та формує значну частку податкових надходжень, зокрема до місцевих бюджетів. Ефективність їх діяльності напряму залежить від оптимальної організації бухгалтерського обліку, який має відповідати масштабам бізнесу, потребі в мінімізації витрат і простоті ведення. Характерною рисою малого бізнесу є мінімізація витрат на його ведення, завдяки чому він може розвиватись в умовах обмежених ресурсів.

Чинним законодавством передбачено певні спрощення тільки для платників єдиного податку, хоча малий бізнес – це значно ширше коло суб'єктів. Відповідно вимоги до організації обліку на малому, середньому підприємстві не відрізняються і навіть мають дещо спільне з великими. В Україні затверджено стратегію розвитку малого та середнього бізнесу до 2027 року, одним з напрямків якої є скорочення адміністративного тиску в тому числі контролюючих органів. Для успішної реалізації цієї цілі важливо провести оцінку затрат на облік і вартості отриманої інформації з такого обліку, проаналізувати його якість.

Спрощена методика обліку дозволить підприємствам зменшити трудомісткість облікових процесів, скоротити витрати на обліковий персонал, полегшити ведення документації, а також забезпечити своєчасність та достовірність фінансової інформації для прийняття управлінських рішень. В умовах постійних змін законодавства, зростання кількості суб'єктів малого бізнесу та цифровізації облікових процесів потреба у вдосконаленні й адаптації методики спрощеного обліку стає особливо актуальною.

Також значна частина малих підприємств не має достатніх ресурсів для застосування повного бухгалтерського обліку, передбаченого для середніх та великих суб'єктів господарювання. Тому практична реалізація спрощених підходів це не лише спосіб зменшення фінансового та адміністративного

навантаження, а їй необхідна умова забезпечення прозорості діяльності малого бізнесу, його конкурентоспроможності та стабільного розвитку в сучасних економічних умовах України.

Дослідження тематики спрощення обліку проводили Швець Н.В., Ізюмська А.В., Бачинський В.І., Помулева В.М, Кравченко О.В., Дмитренко А.В., Самолюк В.О., Жураковська І.В., Дубяга Д.В., Дроздова О.Г., Ратинський В.В., Королюк Т.М., Співак С.М., Капустяк Р., Ткаль Я.С. Також було досліджено зарубіжний досвід методики спрощеного обліку, серед яких автори David Fátima, Rute Abreu, Francisco Carreira, LAPTEŞ Ramona, Adriana Florina, Binh V.T.T., Tran N.-M., Thanh D.M., Pham H.-H., Adriana Tiron-Tudor, Andra Maria Achim (Nasca).

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційна робота магістра виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри обліку і аудиту за темою «Інформаційний базис обґрунтування управлінських рішень: теорія, методика, практика» (№ д/р: 0123U101275) 2023-2025 рр.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи магістра є розробка і вдосконалення методики спрощеного обліку для малого бізнесу.

Для досягнення поставленої мети було вирішено наступні завдання:

- провести бібліометричний аналіз досліджень щодо спрощення обліку для малих підприємств;
- проаналізувати нормативно-правове забезпечення, що регулює всі аспекти спрощення бухгалтерського обліку;
- дослідити зарубіжний досвід спрощеного обліку та провести порівняльний аналіз з вітчизняним досвідом;
- узагальнити статистичні дані діяльності малого бізнесу України;
- обґрунтувати основні показники якості обліку малого бізнесу;
- розкрити практичні аспекти спрощеного обліку;
- виокремити показники, що впливають на якість обліку малого бізнесу;
- запропонувати шляхи вдосконалення методики спрощеного обліку.

Об'єктом дослідження є бухгалтерський облік діяльності малих підприємств України.

Предметом дослідження є методичні підходи, принципи та форми ведення спрощеного обліку на малих підприємствах.

Методи дослідження. Під час проведеного дослідження було використано специфічні та загальнонаукові методи. Для дослідження нормативно-правового забезпечення використовувався історичний метод. При дослідженні зарубіжного досвіду спрощення обліку використовувався метод аналогії, а опрацювання статистичних даних проводилось методами аналізу та синтезу.

Інформаційну базу дослідження складають нормативно-правові акти, матеріали Державного комітету статистики, Державної податкової служби, публікації бухгалтерських журналів, науково-практичних конференцій, праці зарубіжних дослідників щодо методики спрощення та покращення якості обліку малих підприємств, а також результати анкетування малого бізнесу Волинської області.

Наукова новизна дослідження полягає в теоретичному узагальненні та розробці практичних рекомендацій з спрощення обліку для малого бізнесу та оцінки його якості для захисту прав малого бізнесу та оптимізації інформаційних процесів.

Набули подальшого розвитку:

- методика оцінки якості обліку на підприємствах малого бізнесу на підставі показників результатів податкових перевірок та плинності облікових кадрів;
- напрямки спрощення обліку в цілях податкових розрахунків для малого бізнесу для покращення його якості шляхом встановлення чітких вимог до облікового забезпечення податкових розрахунків для малого бізнесу.

Практичне значення одержаних результатів. Представлені в роботі пропозиції та рекомендації направлені на вдосконалення обліку малого бізнесу, зниження навантаження і мінімізації витрат.

Основні положення кваліфікаційної роботи магістра були використані у практичній діяльності ТОВ «Каргостар», про що зазначено у рецензії з підприємства.

Особистий внесок. Кваліфікаційна робота магістра є самостійно виконаним науковим дослідженням. Під час виконання кваліфікаційної роботи магістра було використано інструменти штучного інтелекту для редагування та форматування тексту при здійсненні теоретичних та прикладних досліджень методики спрощеного обліку для малого бізнесу та генерації контенту (фото) виключно як допоміжний засіб для пошуку ідей, уточнення формулювань та опрацювання літератури. Всі твердження, висновки, результати дослідження, розробки та пропозиції, що містяться в роботі, належать особисто автору та ґрунтуються на власному аналізі, а отримані результати від генеративного ШІ були перевірені на достовірність та відповідність академічній доброчесності.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження пройшли апробацію на: VIII Всеукраїнській¹ науково-практичній конференції. Полтавського державного аграрного університету «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством» (25.03.2025 р.), XXIII Всеукраїнській науково-практичній конференції «Розвиток системи обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в Україні : теорія, методологія, організація» (27.03.2025 р.) , III всеукраїнській науковій конференції студентів та молоді, м. Хмельницького «Проблематика і перспективи сталого розвитку України в аспекті синергії інтеграції економіки, бізнесу та HR-інжинірингу» (15.05.2025 р.), XX Всеукраїнській науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Бухгалтерський облік, аналіз, контроль і оподаткування: стан, проблеми та перспективи розвитку» (29.05.2025 р.).

Публікації. Основні положення кваліфікаційної роботи магістра висвітлено в 4 опублікованих наукових працях.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається із вступу, трьох розділів, висновків, переліку джерел посилання, додатків. Загальний обсяг роботи становить 55 сторінок друкованого тексту, в тому числі 13 таблиць і 9 рисунків. Робота містить 10 додатків на 16 сторінках, та перелік джерел посилання включає 54 найменування на 9 сторінках.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, предмет і об'єкт дослідження, сформульовано новизну та практичне значення дослідження, наведено відомості про впровадження результатів кваліфікаційної роботи магістра.

У першому розділі «Теоретичні основи спрощеного обліку для малого бізнесу» досліджено ряд праць та статей науковців щодо спрощення обліку та поняття якості обліку, обрано основні показники, що можуть впливати на якість обліку в малому бізнесі. Виокремлено основні проблеми, що стосуються спрощення обліку та напрямки покращення. Опрацьовано нормативно-правове забезпечення, пов'язане зі спрощенням обліку. Досліджено зарубіжний досвід спрощеного обліку малого бізнесу за окремими параметрами та проведено порівняльний аналіз з вітчизняним спрощенням.

У другому розділі «Методика спрощеного обліку для малого бізнесу» проведено аналіз статистичних даних щодо кількості малих підприємств та обсягів реалізації продукції, виокремлено частку малого бізнесу відносно всіх підприємств України та зокрема Волинської області. Проведено анкетування малих суб'єктів господарювання Волині та на основі даних проведено дослідження вартості обліку на малих підприємствах та виокремлено показники, які напряму впливають на вартість та якість обліку. Проаналізовано практичні аспекти застосування спрощеного обліку малими підприємствами.

В третьому розділі «Вдосконалення спрощеного обліку для малого бізнесу» наведено 3 ключові напрями спрощення обліку, що стосуються діяльності малих підприємств та запропоновано шляхи спрощення кадрового обліку.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СПРОЩЕНОГО ОБЛІКУ ДЛЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ

1.1. Бібліометричний аналіз досліджень спрощеного обліку для малого бізнесу та оцінки його якості

Аналіз публікацій необхідно здійснювати з метою виявлення основних проблем і напрямків вдосконалення. Це дозволяє систематизувати отриману інформацію та застосувати її в своєму дослідженні.

Тема спрощеного обліку є доволі актуальна, оскільки охоплює малий бізнес – чималу частку діючих суб'єктів господарювання України. Оскільки малий бізнес відіграє ключову роль в наповненні місцевих бюджетів, забезпечення робочих місць та пропозицій товарів, важливо створювати належні умови їх функціонування в конкурентоспроможному середовищі. Ми провели дослідження публікацій, що стосуються спрощеного обліку, щоб з'ясувати основні проблеми і напрямки покращення, що наведено в додатку А – таблиця А.1.

В своїх дослідженнях науковці мало приділяють увагу саме спрощеному обліку, більше зосереджуючись на розвитку малого бізнесу. Виділяють наступні проблеми розвитку малого бізнесу:

1. Обмеженість видів діяльності, в якому працює малий бізнес (Швець Н.В., Ізюмська А.В. [1], Бачинський В.І., Помулева В.М.[5])
2. Неналежне нормативно-правове забезпечення (Бачинський В.І., Помулева В.М.[5], Кравченко О.В., Дмитренко А.В. [9], Самолюк В.О.[6])
3. Нестача ресурсів для впровадження технологій (Жураковська І.В. [7], Кравченко О.В., Дмитренко А.В. [9]).

З таблиці А.1. можемо зробити висновки, що в більшості спрощений облік використовують фізичні особи-підприємці або юридичні особи, що

використовують спрощену систему оподаткування та мають обмеженість у видах економічної діяльності.

На підставі таблиці А.1 було сформовано актуальні питання щодо теми дослідження, і систематизовано в таблицю 1.1.

Таблиця 1.1. – Актуальні питання спрощеного обліку в малому бізнесі

Актуальні питання досліджень	Швець, Н.В., Ізюмська А.В.	Дубяга Д.В.	Бачинський В.І., Помулева В.М.	Самолук В.О.	Ратинський В.	Дроздова О.Г.	Кравченко О.В., Дмитренко А.В
Державна підтримка малого бізнесу	X	X			X		
Розробка нового нормативно-правового забезпечення			X	X	X	X	X
Спрощення обліку для малого бізнесу		X	X	X	X	X	X
Обмежені види діяльності	X	X	X				
Малий бізнес як фактор конкурентоспроможності	X				X	X	

Джерело: складено автором.

Державна підтримка малого бізнесу є досить актуальною темою, оскільки малі підприємства часто стикаються з високими витратами, в тому числі на організацію облікового процесу – закупівля обладнання, програмного забезпечення, використання найманої праці бухгалтера. При плануванні бюджету бізнесу ці фактори не завжди враховуються, тому виникає питання чи можна забезпечити якісний облік при найменших затратах.

Дубяга Д.В. [2] звертає значну увагу на державні програми та пільги, якими може користуватись малий бізнес. Завдяки іноземним інвестиціям та міжнародним організаціям підприємства мають змогу використати залучені кошти в своїй діяльності.

Ратинський. В.В. [8] в своєму дослідженні розкриває одразу кілька пропозицій щодо підтримки малого бізнесу: оновлене нормативно-правове

забезпечення, фінансово-кредитна підтримка, організаційне забезпечення малого підприємництва та ін.

Більшість авторів схиляються до думки, що ведення достовірного і точного обліку для малого бізнесу є ускладненим через невідповідність законодавчих актів. Часто вони суперечать одне одному, тому зазвичай підприємства користуються загальними правилами ведення обліку, уникаючи спрощення. Самолюк В.О. [6], Жураковська І.В. [7], Бачинський В.І., Помулева В.М. [5] пропонують різні способи регулювання організації обліку на підприємствах завдяки розробці нового нормативно-правового забезпечення.

Спрощення обліку тісно пов'язано з поняттям якості обліку. Для малого бізнесу важливим фактором діяльності є оцінка якості бухгалтерського обліку, оскільки саме облік впливає на правильність відображення господарських операцій, складання фінансової звітності, формування інформації для прийняття управлінських рішень. Малий бізнес зацікавлений в наявності якісного обліку при мінімізації бюджету на нього.

Для виокремлення показників якості бухгалтерського обліку було досліджено ряд наукових робіт і статей [10-24], що стосуються факторів, за якими можна оцінювати якість облікової інформації та фінансових звітів, результати якого узагальнено в Додатку Б. Дана тематика вже розглядалась в наших попередніх дослідженнях [25].

Назаренко І.М. [22] виділяє такі вимоги до якісного бухгалтерського обліку: своєчасність, документальна обґрунтованість, достатність та доступність. Пристемський О.С. та Сакун А.Ж. [26], Королук Т.М., Співак С.М. та Капустяк Р. [27] в своїх дослідженнях якість обліку пов'язують з якісними характеристиками звітності, принципами обліку. Вважають, що «Показники бухгалтерської звітності, отримані при виході з системи, вважаються головним результатом організації та функціонування бухгалтерії на підприємстві» [26], а «точність фінансової звітності є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Якщо облік не забезпечує своєчасної звітності, це може

затримати управлінське прийняття рішень або навіть призвести до штрафних санкцій» [27].

Однак більшість показників практично неможливо застосувати на практиці для малого бізнесу і питання оцінки якості обліку у звичайного ФОП залишається невирішеним.

В додатку Б наведено аналіз поглядів науковців на визначення показників якості обліку. Зважаючи на різні думки авторів, та беручи до уваги малий бізнес, нами виділено наступні критерії вибору показників оцінки якості бухгалтерського обліку: 1) доступність інформації; 2) можливість оцінки для різних організаційно-правових форм.

Отже, науковці звертають увагу на точність та вчасність даних, а також на професіоналізм та відсутність штрафів. Дослідивши ряд праць науковців щодо виділення показників якості бухгалтерського обліку та взявши до уваги практичний досвід у сфері обліку, можемо виділити наступні показники, інформація про які доступна і не вимагає великих затрат на її збирання та узагальнення:

- 1) % сплачених штрафів за результатами перевірок до обороту підприємства;
- 2) наявність штрафів за невчасне подання звітності, невчасну реєстрацію і т.д. ;
- 3) плинність бухгалтерських кадрів.

Беззаперечно на якість обліку впливає його вартість, тому малому бізнесу важливо оптимізувати витрати на його організацію.

В таблиці 1.2 нами систематизовано основні статті витрат на облік, систематизовані за результатами досліджень [28-34].

Виходячи з дослідження Царук Н.Г. [28], можемо зробити висновки що чим вищі вимоги до бухгалтера, тим більший рівень оплати пропонується. В статті вказано, що ринок праці бухгалтерських кадрів є затребуваним, а також вимагає висококваліфікованих працівників з досвідом роботи з підтверджуючими знаннями.

Глигало Н.А., Кулик Ю.М., Шинкаренко, О.М. в своєму дослідженні виділяють такі витрати на утримання штатної бухгалтерії: заробітна плата, податки, утримання приміщення та обладнання, придбання спеціальних програм, підвищення кваліфікації персоналу [30].

Таблиця 1.2. – Структура витрат на бухгалтерський облік

Статті витрат	Царук Н.Г.	Глигало Н.А., Кулик Ю.М., Шинкаренко О.М.	Топоркова О.А., Несвіт, Л.О.	Талько Т.В.	Бурко К.В.	Ромашко О.М.	Азаренков Г.Ф., Марачевська А.В.
Заробітна плата бухгалтера	X	X	X	X	X	X	X
Податки		X	X				X
Підвищення кваліфікації	X	X	X	X	X		
Оренда приміщення			X				X
Офісні витрати			X	X	X	X	
Програмне забезпечення		X		X	X		X

Джерело: систематизовано автором за даними [28-34].

Бурко К.В. для застосування штатного бухгалтера на підприємстві визначає такі позиції: «трата часу та коштів на пошук бухгалтера; необхідність утримання робочого місця бухгалтера; оплата відпусток та соціального забезпечення бухгалтера; необхідність придбання бухгалтерської програми та самостійного її оновлення; забезпечення бухгалтера спеціальною літературою та канцелярським приладдям; оплата за підвищення професійного рівня»[31].

Ромашко О.М. стверджує, що «Бухгалтер в штаті – це необхідність організувати робоче місце із офісною технікою та приладдям, регулярно виплачувати заробітну платню, незалежно від обсягів виконаної роботи та рівня компетентності під час виконання» [34].

Азаренков Г.Ф., Марачевська А.В. вказують, що для забезпечення роботи бухгалтерії роботодавцю «треба створювати робоче місце з наданням окремого приміщення, обладнання, оплати ліцензійного програмного забезпечення, соціальних гарантій: оплата праці, нормований робочий час, обідня перерва, відпустка, лікарняний тощо» [32], а також «треба реально оцінювати «вартість»

одного штатного працівника, наприклад, бухгалтера. Окрім тарифного окладу, в який закладаються і видатки на податок з доходів фізичних осіб – 18%, необхідно нарахувати ЄСВ – 22%, треба періодично преміювати працівників за результатами роботи, сплачувати йому підвищення кваліфікації, відпустку, впроваджувати мотиваційні заохочення та стимули» [32].

Для економії часу та зменшення витрат на виплату заробітної плати штату бухгалтерії широко використовуються послуги бухгалтерського аутсорсингу, так званої віддаленої бухгалтерії, тому це стало теж об'єктом нашого дослідження.

Згідно з дослідженням Шушакової І.К., Гринь А.Ю. та Коломієць Д.В. [35], для малого бізнесу використання аутсорсингових послуг є високоефективними та більш економним, що в свою чергу підвищує конкурентоспроможність підприємств, що користуються віддаленою бухгалтерією.

Топоркова, О.А., та Несвіт, Л.О. визначають, що «до витрат, що зекономить підприємство – замовник аутсорсингових послуг, належать: відсутність виплати зарплати штату бухгалтерів, сплати податку на доходи фізичних осіб, військового збору, єдиного соціального внеску, лікарняних і відпускних; економія офісного простору та супутніх йому витрат; зменшення накладних витрат, пов'язаних із вартістю робочих місць, навчанням, інформаційною підтримкою» [29].

Талько Т.В. зазначає, що «перевагами аутсорсингу бухгалтерських послуг є: економія витрат на утримання власної бухгалтерії, обладнання робочих місць, програмне забезпечення, фінансування тренінгів та курсів підвищення кваліфікації» [33]. Тому доцільно вважати перераховані показники як статті витрат на організацію бухгалтерії.

Бюджет витрат на ведення бухгалтерського обліку, зокрема для малого бізнесу залежить від різних факторів, які вимагають додаткових знань в сфері нормативно-правового забезпечення чи бухгалтерського обліку в цілому. Ми виокремили чотири основні фактори, які формують основу для розрахунку

вартості ведення бухгалтерського обліку: 1) організаційно-правова форма; 2) обсяг реалізації; 3) кількість найманих працівників; 4) вид діяльності.

Основою для розрахунку вартості ведення і організації обліку є організаційно-правова форма суб'єкта господарювання – якщо це фізична особа-підприємець, то згідно з Податковим кодексом України [36], вимоги до обліку обмежуються веденням Книги обліку і доходів та поданням відповідних звітів щодо діяльності підприємця. До товариств з обмеженою відповідальністю вимоги ведення обліку значно вищі, це регламентується Податковим кодексом та Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [37].

Підсумувавши опрацьовані дослідження, можемо зробити висновки, що варто розмежовувати організацію обліку на два види – аутсорсинг і штатну бухгалтерію. Спільними статтями витрат є: оплата праці/винагорода; програмне забезпечення для звітності. Однак штатна бухгалтерія вимагає ще ряд витрат, які були сформовані шляхом опрацювання джерел [28-34]: програмне забезпечення для ведення бухгалтерського обліку; програмне забезпечення для електронного документообігу; обладнання; обслуговування обладнання; канцтовари; інтернет; підвищення кваліфікації працівників бухгалтерії.

При використанні бухгалтерського аутсорсингу ці статті витрат бере на себе фірма, що займається цим видом діяльності, а не суб'єкт господарювання, що обрав віддалену бухгалтерію. Сума витрат на організацію обліку має бути мінімальною при забезпеченні вищої якості.

Дослідивши ряд статей і праць, ми дійшли висновку що поняття «спрощений облік» передбачає лише скорочені види звітів, плану рахунків та форм обліку. Однак це поняття набагато обширніше і охоплює чималу частку бізнесу. Чітке визначення спрощеного обліку не зустрічається ні в нормативно-правових документах, ні в наукових працях.

1.2. Нормативно-правове забезпечення спрощеного обліку

Спеціалізованих нормативних актів, які встановлюють вимоги до спрощеного обліку в Україні, відсутні. Саме поняття тісно пов'язано з використанням норм Закону України №996 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [37] та Податкового кодексу України [36].

Закон України №996 описує сферу дії закону, мету і принципи бухгалтерського обліку, його організацію на підприємстві та вимоги до фінансової звітності, в тому числі для малого бізнесу. Згідно з ним, всі юридичні особи зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність незалежно від організаційно-правової форми. Також закон визначає критерії за поділом підприємств на мікро-, малі, середні та великі підприємства.

Що стосується малого бізнесу та спрощеного обліку, мікро підприємства згідно з законом, «можуть узагальнювати інформацію в реєстрах бухгалтерського обліку без застосування подвійного запису» [37], якщо вони не зареєстровані платниками податку на додану вартість. Однак це не звільняє такі підприємства від подачі звітності, та і чисельність мікропідприємств юридичних осіб неплатників ПДВ є невелика.

Щодо організації обліку на підприємстві немає жодних послаблень – бухгалтерський облік ведеться безперервно з початку його діяльності та може обрати зручну форму організації не залежно від класифікації, тобто малий бізнес по організації обліку нічим не відрізняється від великих підприємств.

Єдиним спрощенням в організації обліку є затвердження облікової політики підприємства – документ, яким підприємство самостійно регулює питання і показники, які даються на вибір законодавством. Прописавши облікову політику, ведення бухгалтерського обліку може спроститись.

Щодо фінансової звітності, то для мікро і малих підприємств створена скорочена за показниками фінансова звітність – без детальної класифікації активів і пасивів, оскільки, як згадувалось раніше, деякі мікро підприємства можуть не застосовувати подвійний запис.

Податковий кодекс України [36] також регулює чималу частку діяльності малого бізнесу – все що стосується порядку реєстрації, подання звітності, визначення податкових зобов'язань, термінів подачі звітності та сплати податків юридичних і фізичних осіб-підприємців, а також самозайнятих осіб.

Також ПКУ описує спеціальний податковий режим – спрощену систему оподаткування – нею можуть користуватися фізичні особи-підприємці, а також юридичні особи (лише третя група спрощеної системи). Дана система зручна тим, що передбачає сплату єдиного податку на противагу податку на прибуток, ПДФО. Однак дана система має свої обмеження – певні види діяльності, рівень доходу, сфера діяльності, кількість працівників, а також користувачів товарів робіт і послуг.

Що стосується загальної системи оподаткування, то ПКУ визначає також певні обмеження для малого бізнесу. Згідно з п. 181.1 Податкового кодексу, якщо загальна сума доходу перевищує 1 млн грн без ПДВ, тоді суб'єкт господарювання зобов'язаний зареєструватись платником податку на додану вартість. Це обмеження суттєво впливає на діяльність малого бізнесу, оскільки це вимагає додаткових знань в сфері обліку і оподаткування, підвищеної відповідальності за реєстрацію податкових накладних.

Реєстрація платником ПДВ також суттєво впливає на конкурентоспроможність виготовленої продукції (товарів, робіт, послуг), адже ПДВ становить 5 частину загальної вартості – 20%.

Безпосередньо зі спрощенням обліку пов'язано НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [38], яке описує зміст статей балансу спрощеної фінансової звітності. Малі підприємства можуть подавати спрощену звітність зі скороченими статтями балансу за формою 1-м та 2-м, які наведені в додатку до наказу, для мікропідприємств це ще більш скорочений звіт – форми 1-мс та 2-мс. Мікропідприємства відображають нематеріальні активи та інвестиції в статті балансу «Основні засоби». НП(С)БО 25 дозволяє підприємствам малого бізнесу узагальнювати інформацію, відображену в господарських операціях та не використовувати курсові різниці, нарахування забезпечень тощо. Однак цей

нормативний документ не визначає план рахунків, а тільки узагальнює показники реєстрів обліку.

Оскільки в дію було введено НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність», то відповідно було створено Наказ №186 від 19.04.2001 Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку [39], який застосовується мікро і малими підприємствами, якщо вони користуються НП(С)БО 25. Даний план рахунків передбачає лише основні рахунки без відстрочених активів, довгострокових кредитів і позик та узагальнює різні види витрат на один рахунок.

Порівняно з основним планом рахунків цей є менш складним і був створеним для полегшення ведення обліку малими підприємствами, оскільки в них менше господарських операцій і вони є типові (без переоцінок, нарахувань курсових різниць та забезпечень). Завдяки спрощеному плану рахунків зручно складати спрощену фінансову звітність, оскільки всі показники вже узагальнені на одному рахунку, що відноситься до певної статті балансу.

В якості підтримки малого бізнесу та створення належних умов для розвитку і конкурентоспроможності було прийнято Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 р. № 4618-VI [40]. Цей закон не містить норм, що безпосередньо регулюють спрощений бухгалтерський облік, проте він має суттєвий опосередкований вплив, оскільки визначає пріоритети державної політики щодо малого та середнього підприємництва.

Даний закон передбачає спрощення регуляторних процедур, зниження адміністративного навантаження та створення сприятливих умов для ведення бізнесу (пільгові кредити, грантові програми тощо). Саме в рамках реалізації цього закону приймаються норми податкового та бухгалтерського законодавства, які встановлюють спрощені форми обліку та звітності для малих і мікропідприємств.

Опрацювавши статті та публікації щодо спрощеного обліку, ми з'ясували, що багато авторів проводять аналіз нормативного забезпечення, що стосуються

форм ведення обліку на малих підприємствах. Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку, затверджені наказом Міністерства фінансів України (МФУ) від 29.12.2000 р. № 356 [41] передбачають журнальну форму ведення обліку, де операції відображаються методом подвійного запису за дебетом і кредитом відповідних рахунків у відповідному журналі. Методичними рекомендаціями №356 можуть користуватися всі підприємства, не залежно від організаційно-правової форми.

Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами, затверджені наказом МФУ від 25.06.2003 р. № 422 [42] передбачені для підприємств з нематеріаломісткими роботами та послугами і передбачає просту та спрощену форми ведення обліку.

Проста форма обліку передбачає ведення журналу обліку господарських операцій, де здійснюють записи відповідно до первинних документів, відомостей нарахування зарплати та амортизації основних засобів. Спрощена форма передбачає ведення скорочених відомостей відносно методичних рекомендацій 356, де ведуться журнали.

Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами, затверджені наказом МФУ від 15 червня 2011 р. № 720 передбачають ведення журналів без подвійного запису, лише з назвою операції та сумою.

Однак всі ці рекомендації щодо обраних форм обліку що для малих підприємств що для всіх суб'єктів господарювання є дуже застарілими і не актуальними, оскільки найбільш актуальною є автоматизована форма обліку – бухгалтерська програма, яка записує господарські операції і формує регістри та фінансову звітність автоматично. Тому просту чи спрощену форму обліку малі підприємства не обирають, бо вони передбачають паперове ведення журналів і записів.

1.3. Зарубіжний досвід спрощення обліку для малого бізнесу

При дослідженнях різного виду тем і обговорень необхідно звертати увагу на досвід інших країн. Оскільки Україна тільки в процесі реформування, в тому числі і економічного, то важливо враховувати зарубіжні дослідження і застосування їх на практиці. Це дозволить провести порівняльний аналіз явища, яке впроваджується, врахувати всі недоліки та помилки, та виявити закономірності та очікувані економічні вигоди.

Нами досліджено досвід Європейських країн та країн Південної Америки за наступними параметрами:

1. Нормативно-правове забезпечення
2. Програмне забезпечення
3. Спрощений облік для фізичних чи юридичних осіб.

Виходячи з досвіду Польщі [43], застосування спрощених форм обліку такі як фіксована ставка задекларованого доходу або податкова картка, призначені для мікропідприємств та фізичних осіб, що здійснюють діяльність в обмеженому обсязі, дозволяє значно спростити ведення бухгалтерського обліку, документації та зменшити витрати на контроль з боку податкових органів. Однак податкова картка та податок на зареєстрований дохід мають свої обмеження, схожі до українських – види діяльності, кількість працівників та обсяг доходу.

У Чилі електронна система виставлення рахунків, запроваджена у 2014 році, дозволяє платникам податків виставляти та отримувати рахунки, які відразу стають доступними для податкових органів. Вона також безкоштовно надає спрощену та повну систему бухгалтерського обліку для користувачів з числа підприємств.

Електронна система виставлення рахунків є обов'язковою для всіх підприємств, але малим та середнім підприємствам було надано перехідний період для адаптації до 2017 року. Тобто спрощення стосується не лише малих підприємств – дана система одна для всіх і діє за загальними правилами, однак значно спрощує облік і не вимагає додаткових вкладень в програмне забезпечення [44].

Данія інтегрувала податкові рекомендації та функції в бухгалтерські програмні рішення, призначені для малих підприємств. Данська податкова адміністрація співпрацювала з розробниками програмного забезпечення над створенням зручного посібника з бухгалтерського обліку, який у 2017 році став доступним через програмне забезпечення сторонніх розробників.

В Португалії було запроваджено систему спрощеної бізнес-інформації. Це є хорошим прикладом інновацій та координації в Європейській статистичній системі в цілому та в Португальській статистичній системі зокрема, що зменшує навантаження на респондентів та покращує охоплення структурної бізнес-статистики.

Спрощена бізнес-інформація концентрує інформацію про кілька сфер: бухгалтерський облік, оподаткування та корпоративне управління, покращує роботу податкових служб та продуктивність праці бухгалтерів, дозволяє планувати оподаткування кожної фірми та зобов'язує повідомляти про це податкові органи, зменшує ухилення від сплати податків та скорочує бюрократію.

Основні переваги впровадження IES для підприємств полягають у наданні в один момент бухгалтерських даних для податкових, юридичних та статистичних цілей, що забезпечує політичну підтримку для кращої координації між установами; відсутність збільшення фінансового навантаження та страхових підприємств; бухгалтери можуть надавати всі дані зі своїх систем після адаптації програмного забезпечення [45].

Румунія запровадила в 2011 році новий закон про спрощений облік (Наказ № 2239/2011). Спрощені правила бухгалтерського обліку включають: принципи бухгалтерського обліку, правила визнання, оцінку та представлення елементів у спрощених річних фінансових звітах, правила складання спрощених річних фінансових звітів, формат та зміст спрощених річних фінансових звітів, спрощений план рахунків, а також зміст та правила функціонування рахунків з плану рахунків.

Однак підприємства стикнулись з значними проблемами:

- більшість респондентів вважають, що головний недолік, спричинений Наказом № 2239/2011, пов'язаний із символами рахунків зі спрощеного плану обліку, які були перенумеровані, що призвело до необхідності розробки нових бухгалтерських проведення;

- економічні суб'єкти, які відповідають вимогам для застосування спрощеної системи бухгалтерського обліку і вважають за краще використовувати Наказ №2239/2011, починаючи з фінансової звітності за 2011 рік, зобов'язані розробити і використовувати політики для впровадження нової системи бухгалтерського обліку і зміни плану рахунків;

- випускники економічних спеціальностей, які працюють на основі контрактів або цивільних угод, можуть організувати спрощену систему бухгалтерського обліку і підписувати річну фінансову звітність.

Дане впровадження не дало позитивних результатів і за даними дослідження [46] більше половини респондентів, а саме 52,63%, не погоджуються з баченням щодо спрощення бухгалтерського обліку, 31,58% не можуть оцінити, наскільки це краще рішення з бухгалтерського обліку для МСП, і лише 15,79% респондентів вважають стратегію щодо спрощення системи бухгалтерського обліку МСП доцільною.

Загалом спрощення в обліку зарубіжних країн відбувається шляхом впровадження простого програмного забезпечення, яке обліковує доходи і витрати та автоматично формує звітність і подає до контролюючих органів. Спрощений облік Польщі доволі схожий на українську систему спрощеної системи оподаткування, яка обмежує вид діяльності, кількість працівників та рівень допустимого доходу. Країни Європи застосовують інтеграцію програм з податковими органами, щоб всі доходи і витрати відображались в єдиній системі.

Також з досвіду Румунії бачимо, що не завжди спрощення позитивно впливає на розвиток малого бізнесу, оскільки було впроваджено окрему систему рахунків і обліку в цілому, яка не поєднується зі звичайною системою і вимагає додаткових вкладень. Підприємствам легше користуватись загальними правилами ведення обліку, що не потребує застосування іншого плану рахунків.

Висновки до розділу 1

За результатами досліджень теоретичних аспектів спрощеного обліку для малого бізнесу можна зробити наступні висновки:

1. Визначено, що поняття «спрощений облік» є досить узагальнене як в нормативних документах, так і в ряді досліджень науковців. Поняття передбачає лише скорочені види звітів, плану рахунків та форм обліку, що регулюються нормативно-правовими актами і часто є неузгоджені між собою. Встановлені методичними рекомендаціями форми обліку є застарілими і не враховують сучасні автоматизовані форми обліку, які застосовуються як малими так і іншими підприємствами.

2. Встановлено основні проблеми розвитку малого бізнесу: обмеженість видів діяльності, в якому працює малий бізнес, неналежне нормативно-правове забезпечення, нестача ресурсів для впровадження технологій. Також було проаналізовано основні напрями спрощення обліку в зарубіжних країнах – інтеграція програмного забезпечення з системою подачі і приймання звітності, єдина система програм, що автоматично подає інформацію у фіскальні органи.

3. Обґрунтовано актуальні питання спрощеного обліку в малому бізнесі, а також необхідність створення нового нормативно-правового забезпечення, що дасть чітке розуміння поняття «спрощений облік» і правил його застосування.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА СПРОЩЕНОГО ОБЛІКУ ДЛЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ

2.1. Статистичний аналіз діяльності малого бізнесу України

Малий бізнес становить значну частку серед всіх суб'єктів господарювання в Україні, бере участь в ціноутворенні, а також забезпечує робочі місця. Щоб дослідити питому вагу малих підприємств в економіці України, було використано статистичні дані 2014-2023 років з офіційного сайту Державної служби статистики України [47].

Для порівняльного аналізу було досліджено загальну кількість суб'єктів господарювання в 2014 та в 2023 році, а також кількість малих підприємств за цей самий період в розрізі видів економічної діяльності.

В додатку В зображено відсоткове співвідношення кількості суб'єктів господарювання за поділом на види економічної діяльності в 2014 – 2023 роках. Найбільшу частку в 51% становить оптова і роздрібна торгівля, далі по 6% займає транспорт, водопостачання, інформація та телекомунікації, а також переробна промисловість.

Помітно, що відсоткове співвідношення кількості суб'єктів за 9 років змінилось – збільшилась кількість підприємств, що займаються сферою інформація та телекомунікації, водопостачання та будівництво. Оптова і роздрібна торгівля в 2023 займає 37%, на противагу 51% в 2014 році. Графічне зображення кількості суб'єктів господарювання відображено в додатку Г.

Нами також було проаналізовано кількість суб'єктів господарювання за поділом на великі, середні, малі і в тому числі мікропідприємства – додаток Д. Понад 99% кількості суб'єктів господарювання займають малі підприємства, приблизно 1% - середні, а великі у відсотковому співвідношенні не відображаються.

На рисунку 2.1 відображено динаміку кількості суб'єктів господарювання в період 2010-2024 роки. Різке зменшення кількості підприємств в 2022 році спричинене військовими діями, через що частина підприємств була зруйнована, а частина була змушена припинити свою діяльність через загрозу руйнувань та обстрілів. В 2023-2024 роках спостерігаємо позитивну динаміку росту.

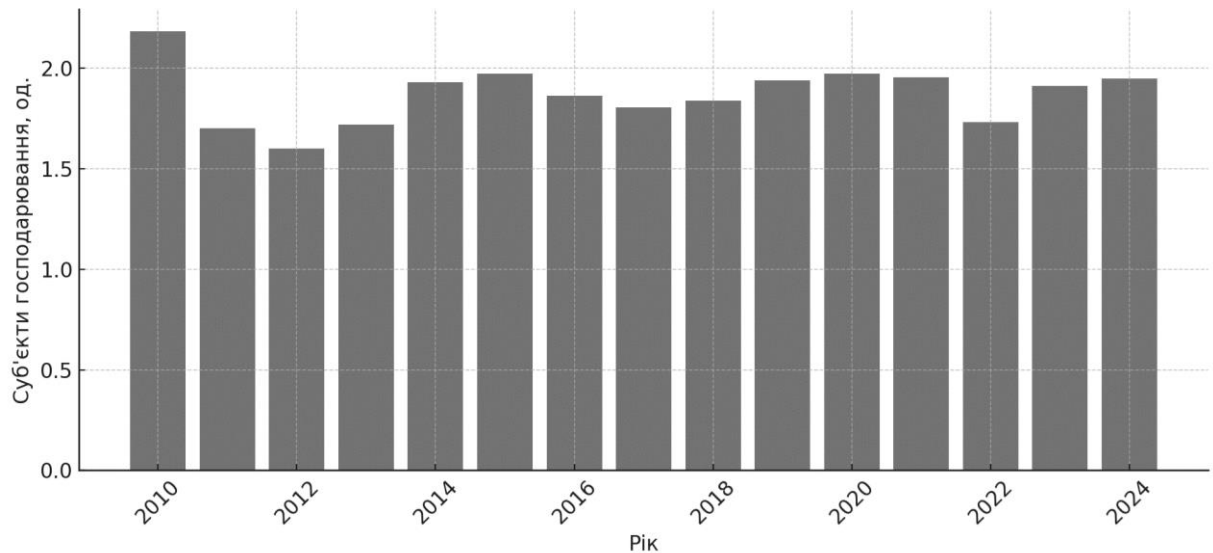

Рисунок 2.1 Динаміка кількості суб'єктів з 2010 по 2024 рр.

Джерело: сформовано автором за даними Державної служби статистики [49].

Що стосується саме малих підприємств, то динаміка досить нестабільна - рисунок 2.2. Аналогічна ситуація в 2022 році відобразилась і на малих підприємствах – вимушене закриття бізнесів сильно відобразилось на економіці країни в цілому.

Для детальнішого дослідження було опрацьовано також обсяги реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) і систематизовано дані в додатку Е.

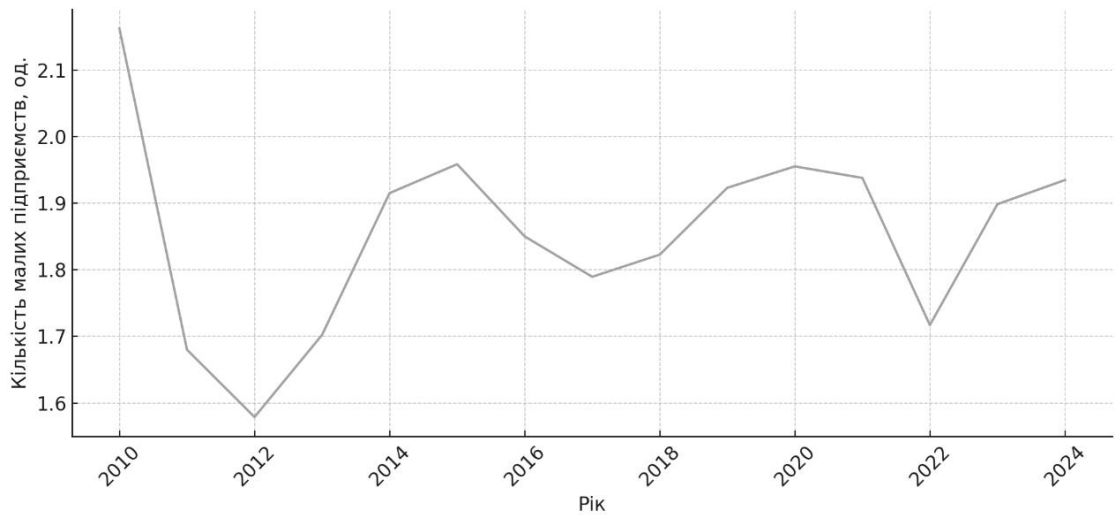

Рисунок 2.2 Динаміка кількості суб'єктів малого бізнесу з 2010 по 2024 рр.
Джерело: сформовано автором за даними Державної служби статистики [49].

Бачимо, що малий бізнес становить 5 частину всього обсягу реалізованої продукції. Динаміку зображено на рисунку 2.3.

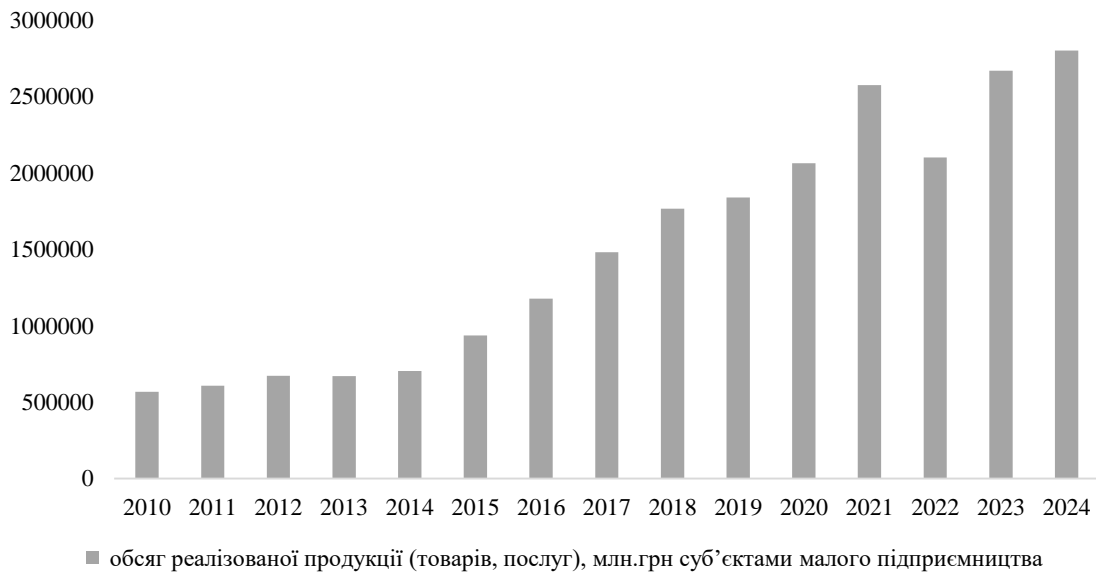

Рисунок 2.3 Динаміка обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктами малого підприємництва в період з 2010 по 2024 рр.

Джерело: сформовано автором за даними Державної служби статистики [50].

Протягом 2010-2024 років спостерігається приріст обсягу реалізованої продукції крім 2022 року. Це свідчить про розвиток малого бізнесу і збільшення його частки в загальному ВВП України. На рисунку 2.4. зображено секторну

діаграму, з даними якої видно, що обсяг реалізованої продукції малим бізнесом в 2010 році становить 17 %.

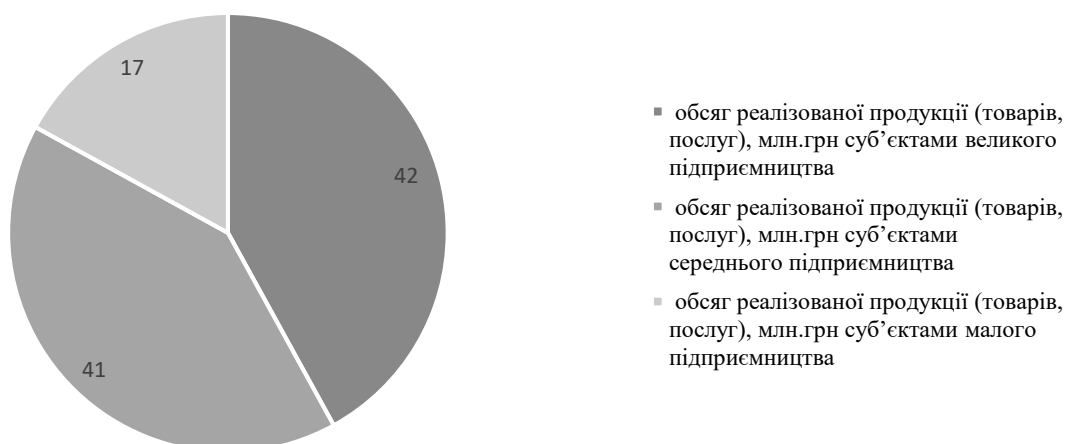

Рисунок 2.4 Питома вага обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) в 2010 р.

Джерело: сформовано автором за даними Державної служби статистики [50].

В 2024 році середні і малі підприємства зайняли більшу частку відносно 2010 року – рисунок 2.5.

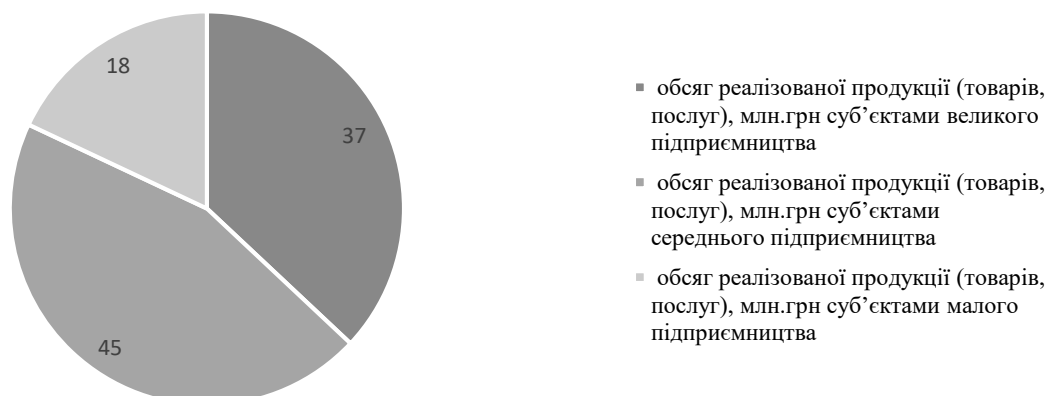

Рисунок 2.5 Питома вага обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) в 2024 р.

Джерело: сформовано автором за даними Державної служби статистики [50].

Ці дані свідчать про збільшення обсягу реалізації не лише в динаміці саме малого бізнесу, а і відносно загальної кількості реалізованих товарів, робіт і послуг. Не дивлячись на різні обставини, такі як війна, монополізм,

конкурентоспроможність, малий бізнес все одно розвивається і дає можливість збільшити кількість робочих місць, забезпечити різноманіття товарів, робіт і послуг та бути конкурентоспроможними на ринку.

Отже, за кількісним показником малі підприємства становлять 99% від усіх діючих підприємств, що свідчить про необхідність реформування нормативно-правових актів, що стосуються обліку малого бізнесу, адже користувачами є 99% існуючих підприємств. 18% обсягу від реалізованої продукції також становить малий бізнес, це майже 5 частина загального ВВП України.

2.2. Оцінка витрат на організацію обліку в малому бізнесі та його якості

Для дослідження витрат на організацію обліку в суб'єктів малого бізнесу використано статистичні дані щодо малого бізнесу Волинської області та в результаті проведено анкетування.

Для нашого дослідження ми підготували анкету-опитувальник для мікро і малого бізнесу, яка була розіслана на підприємства та до фізичних осіб-підприємців. Анкета поширювалась між випускниками та студентами, які вже працюють. В результаті зібрано понад двісті анкет, так як здебільшого бухгалтери супроводжують діяльність декількох суб'єктів (ТОВ і декілька ФОП).

Зразок анкети наведено в додатку Ж. З-понад 200 анкет для дослідження обрано 100. 50 анкет від фізичних осіб-підприємців та 50 від юридичних осіб. Відбір анкет здійснювався для дотримання структури опитаних за видами діяльності структури діючих малих підприємств України та ФОП згідно даних Державної служби статистики України у 2023 році [47]. Вихідні дані наведено у додатку К. В додатку Л наведено структуру кількості юридичних та фізичних осіб за КВЕДами.

Для визначення суттєвості тієї чи іншої частини вибірки нами проаналізовано також структуру сплачених податків суб'єктами малого бізнесу Волинської області в державний та місцевий бюджети України за видами економічної діяльності за даними Податкової карти України (додаток М, джерело [51]). В загальному можна помітити зв'язок між чисельністю суб'єктів та обсягом сплачених податків, хоча це не було предметом наших досліджень. Групування суб'єктів господарювання Волинської області за видами економічної діяльності за відсотком сплати до бюджету України за лютий 2025 року наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1. – Групування суб'єктів господарювання Волинської області за видами економічної діяльності за відсотком сплати до бюджету України

Група КВЕД	Юридичні особи	Фізичні особи			
	Малі підприємства, %	Загальна система	I група	II група	III група
1	2	3	4	5	6
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	5,1	0,8		2,1	1,7
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	1,6				
Переробна промисловість	12,7	4,4	1,1	7	7
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	0,8				0,1
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	1,5	0,1		0,1	0,2
Будівництво	5,4	0,3		0,4	5,8
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	13,5	51,5	62,4	66	14,7
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	14	20,6	0,1	4,2	26,6
Тимчасове розміщення й організація харчування	1,4	11,2		7,1	3,4
Інформація та телекомунікації	2,2	6,9		1,4	17,1
Фінансова та страхова діяльність	0,2		0,1		1,6
Операції з нерухомим майном	32,4	1,8		1,2	5,3
Професійна, наукова та технічна діяльність	3	0,8	0,8	1,4	9,6

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	1,9	0,9	0,2	0,4	3,4
Освіта	1,8	0,1		1,1	0,6
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	1,5	0,2		3,7	1,2
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	0,6			1,3	0,7
Надання інших видів послуг	0,4	0,4	35,3	2,6	1
Разом:	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Джерело: сформовано автором на основі [51], додаток М.

Для відповідності досліджуваної вибірки структурі малого бізнесу за організаційно-правовими формами (ТОВ чи ФОП) при виборі анкет для опрацювання також взято до уваги структуру суб'єктів господарювання України за організаційно-правовими формами (таблиця 2.2.). До вибірки взято 85% анкет мікробізнесу (85 одиниць) та 15% малого бізнесу (15 одиниць).

Таблиця 2.2. – Групування суб'єктів господарювання за організаційно-правовими формами

	Суб'єкти господарювання			Юридичні особи			Фізичні особи-підприємці			
	суб'єкти малого підприємства разом	суб'єкти малого підприємства	суб'єкти мікропідприємства	суб'єкти малого підприємства разом	суб'єкти малого підприємства	суб'єкти мікропідприємства	суб'єкти малого підприємства разом	суб'єкти малого підприємства	суб'єкти мікропідприємства	
К-сть, од	1898385	44511	1853874	293270	38288	254982	160511	5	6223	159889
%	100,00	2,34	97,66	15,45	2,02	13,43	84,55	0,33		84,22

Джерело: сформовано автором на основі [49], додаток Л.

В результаті опрацювання анкет нами було відібрано випадковим шляхом 100 з них за критерієм належності до того чи іншого виду діяльності для забезпечення відповідності структури опитаних структурі підприємств та ФОП за видами економічної діяльності та структурі за організаційно-правовими формами. Групування досліджуваної вибірки суб'єктів малого бізнесу за КВЕД та організаційно-правовими формами наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3. – Групування досліджуваної вибірки суб'єктів господарювання Волинської області за видами економічної діяльності

Група КВЕД	Юридичні особи		Фізичні особи			
	Мікро підприємства	Малі підприємства	Загальна система	I група	II група	III група
1	2	3	4	5	6	7
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	1					
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів						
Переробна промисловість					1	2
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	1					
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	2					1
Будівництво	1	2				4
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	2	1	13	5	8	7
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	1	1	9		2	9
Тимчасове розміщення й організація харчування			2		8	1
Інформація та телекомунікації						1
Фінансова та страхова діяльність						
Операції з нерухомим майном						2
Професійна, наукова та технічна діяльність	1					3
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	1					4
Освіта					2	1
Надання інших видів послуг	1			2		
Разом:	11	4	24	7	21	33

Джерело: сформовано автором.

Провівши класифікацію суб'єктів малого бізнесу Волинської області, можемо зробити висновок, що найпоширенішими видами діяльності є торгівля, транспортні послуги та професійна, наукова та технічна діяльність.

Крім того встановлено, що значна частина опитаних, а саме 27% користуються послугами аутсорсингу і не мають штатного бухгалтера, що кардинально змінює структуру витрат на організацію обліку. Попередні дослідження проведені Жураковською І.В. [24] вказували частку малих підприємств на аутсорсингу в розмірі 20% за даними 2020 року. Тобто можна стверджувати, що даний показник зріс.

В таблиці 2.4 нами систематизовано результати проведено анкетування з поділом отриманої вибірки на дві групи:

- 1) підприємства і ФОП, які використовують послуги штатного бухгалтера;
- 2) підприємства і ФОП, які користуються аутсорсингом.

Таблиця 2.4. – результати опрацювання анкет щодо використання послуг бухгалтера та змін бухгалтерського штату

Питання анкети	Штатний бухгалтер		Аутсорсинг	
	ФОП	Малий бізнес	ФОП	Малий бізнес
Організаційно-правова форма: ФОП, ТОВ, ПП.	64	9	21	6
Чи змінювався бухгалтер протягом 2020-2025 років: так; на.	ТАК – 8% НІ – 92%	ТАК – 11% НІ – 89%	-	-

Джерело: сформовано автором.

Дослідивши понад 100 компаній малого бізнесу Волинської області, ми сформувавши бюджет середніх витрат на ведення обліку, враховуючи використання власного бухгалтера або аутсорсингу, що представлений в таблиці 2.5.

Дані таблиці 2.5 вказують, що витрати на організацію обліку залежать від способу організації обліку: штатний бухгалтер чи аутсорсинг. В обох випадках, тобто для малого бізнесу і мікробізнесу він є фінансово вигіднішим: штатна бухгалтерія вартує від 22975 до 47150 грн, в той час як аутсорсинг від 6900 до 36500 грн. Проте чи залежить від цього якість організації обліку?

З проведених розрахунків випливають такі результати: 1) найпоширеніші види діяльності серед малого бізнесу Волинської області: торгівля, транспортні послуги, професійна, наукова та технічна діяльність; 2) 27% суб'єктів господарювання малого бізнесу користуються послугами аутсорсингу; 3) фінансово вигіднішим є використання аутсорсингових послуг.

Таблиця 2.5. – Бюджет середніх витрат на ведення обліку за даними досліджуваних компаній малого бізнесу Волинської області

Стаття витрат	Штатний бухгалтер		Аутсорсинг	
	Мікробізнес	Малий бізнес	Мікробізнес	Малий бізнес
Оплата праці/винагорода	Мін. 15000 + 22% ЄСВ/місяць (окремі бухгалтери мікробізнесу можуть супроводжують одразу декілька підприємств)	Мін. 30000 + 22% ЄСВ/місяць	6000 грн/місяць	30000 грн/місяць
Програмне забезпечення для електронної звітності	900 грн/рік	6500 грн рік=550 грн	900 грн/рік	6500 рік
Програмне забезпечення для ведення бухгалтерського обліку	1000 грн/місяць	3000 грн/місяць		
Програмне забезпечення для електронного документообігу	100 грн/міс	500 грн/міс		
Обладнання	30000 грн /5 років=500 грн в міс	30000 грн /5 років=500 грн в міс		
Обслуговування обладнання	2000 грн/міс	3000 грн/міс		
Канцтовари	грн/міс	2000 грн/міс		
Інтернет	500 грн/міс	500 грн/міс		
Підвищення кваліфікації		500 грн/міс		
Разом			6900	36500

Джерело: сформовано автором.

Для практичного відображення ми провели розрахунки щодо відсотку витрат на організацію обліку з поділом на юридичних і фізичних осіб-

підприємців. За основу для розрахунків було опрацьовано дані 100 анкет малого бізнесу (85 ФОП та 15 юридичних осіб) щодо їх витрат на організацію обліку. Таке співвідношення було обрано шляхом аналізу структури бізнесу за організаційно-правовими формами.

На досліджуваних підприємствах частка витрат на облік становить від 0,01 до 1,3% від загального обороту господарської одиниці (таблиця 2.6). Проте у фізичних осіб витрати на ведення обліку значно менші: від 0 до 0,8%. Всю досліджувану сукупність нами поділено на групи за % витрат на облік з кроком в 0,2%.

Таблиця 2.6. – Кількість суб'єктів господарювання з поділом за організаційно-правовою формою в залежності від % витрат на організацію обліку

Організаційно-правова форма	Особливості діяльності	% витрат на організацію обліку по відношенню до обороту					
		Від 0 до 0,2	Від 0,2 до 0,4	Від 0,4 до 0,6	Від 0,6 до 0,8	Від 0,8 до 1	Від 1 і більше
Юридичні особи	ЗЕД						1
	Акциз			3			
	Єдиний податок			2			
	Будівництво, виробництво		1				
	Торгівля	1		1	2	1	2
	Послуги			1			
	Разом, одиниць	1	1	7	2	1	3
Фізичні особи підприємці	ЗЕД						
	Акциз		5				
	Єдиний податок	55					
	Будівництво		5				
	Торгівля	4	7				
	Послуги				9		
	Разом, одиниць	59	17	0	9	0	0

Джерело: сформовано автором.

В таблиці 2.6 наведено кількість суб'єктів господарювання з поділом на певні особливості діяльності та організаційно-правовою формою в залежності від % витрат на організацію обліку.

В загальному витрати на організацію обліку в юридичних осіб більша, ніж в фізичних осіб-підприємців, що є логічним, адже підприємці не зобов'язані вести бухгалтерський облік та складати фінансову звітність. Дані розрахунки було зроблено нами в дослідженні витрат на облік малого бізнесу Волині [52, 53].

Більшість підприємців тратять на облік не більше 0,2% від обороту, в той час як юридичні особи – від 0,4 до 0,6. Поряд з витратами на облік нами досліджено якість обліку за показниками, а саме наявність штрафів і їх суттєвість, плинність бухгалтерських кадрів.

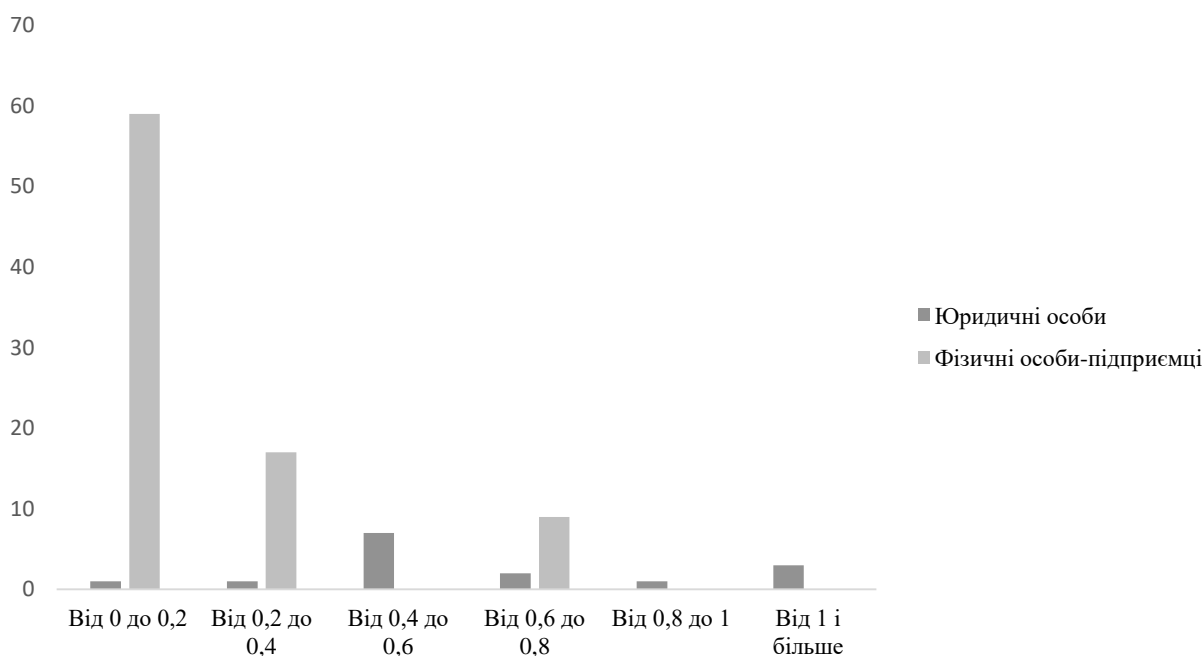

Рисунок 2.6 Кількість суб'єктів господарювання з поділом за організаційно-правовою формою в залежності від % витрат на організацію обліку, од.

Джерело: сформовано автором.

В таблиці 2.7 та 2.8 наведено кількість суб'єктів господарювання, що проходили перевірки та відсоток сплачених штрафів до обороту. З 15 юридичних осіб протягом діяльності проходило перевірку 9 підприємств, при цьому жодне з них не було платником єдиного податку. З 85 фізичних осіб-підприємців перевірку проходило 6. Слід зазначити, що штрафи було нараховано за

результатами всіх податкових перевірок. Тому показник наявності штрафів не може бути використано для оцінки якості організації обліку.

З таблиці 2.7 можемо зробити висновки, що найчастіше перевіряють акцизників – як юридичних так і фізичних осіб, однак ФОП підпадають під перевірку значно рідше ніж підприємства у формі ТОВ.

Таблиця 2.7. – Кількість суб'єктів господарювання, що проходили податкову перевірку

Організаційно-правова форма	Особливості діяльності	% витрат на організацію обліку по відношенню до обороту					
		Від 0 до 0,2	Від 0,2 до 0,4	Від 0,4 до 0,6	Від 0,6 до 0,8	Від 0,8 до 1	Від 1 і більше
Юридичні особи	ЗЕД						2
	Акциз			3			
	Єдиний податок						
	Будівництво, виробництво		1				
	Торгівля					1	1
	Послуги			1			
	Разом, одиниць	0	1	4	0	1	3
Фізичні особи підприємці	ЗЕД						
	Акциз		5				
	Єдиний податок						
	Будівництво						
	Торгівля						
	Послуги				1		
	Разом, одиниць	0	5	0	1	0	0

Джерело: сформовано автором.

На рисунку 2.7 графічно наведено порівняння фізичних і юридичних осіб, що проходили перевірку. Результати показують, що в нашій вибірці юридичні особи частіше підлягають податковим перевіркам.

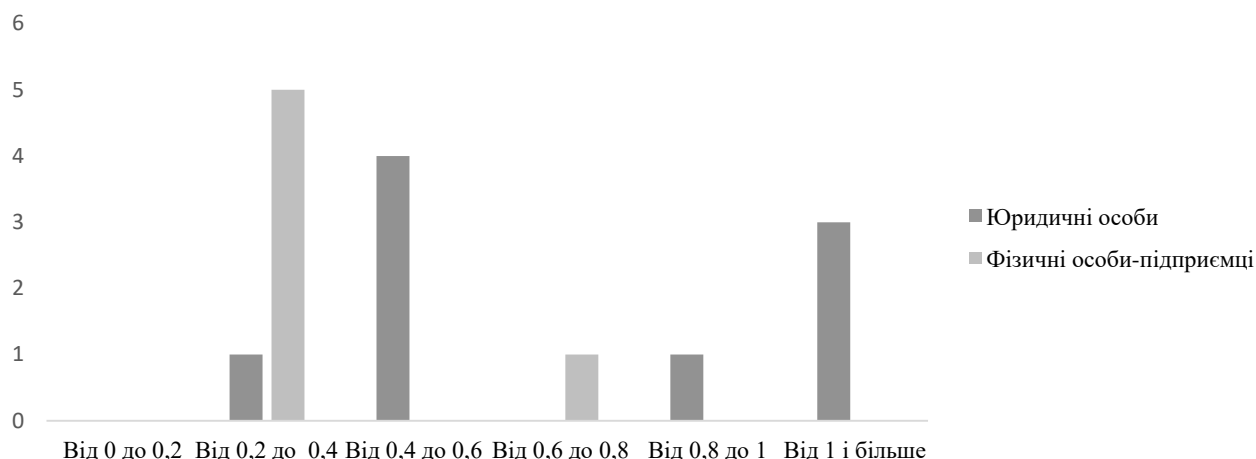

Рисунок 2.7 Кількість суб'єктів господарювання, що пройшли податкову перевірку, од.

Джерело: сформовано автором.

В загальному податкову перевірку проходили підприємства, що здійснюють ЗЕД та є платниками акцизу. Але й середні витрати на організацію обліку в них є вищими.

В таблиці 2.8 наведено середній показник суттєвості штрафу, як відсоток сплачено штрафу до річного обороту.

Таблиця 2.8. – Середній показник % штрафу до обороту господарюючого суб'єкта

Організаційно-правова форма	Особливості діяльності	% витрат на організацію обліку по відношенню до обороту					
		Від 0 до 0,2	Від 0,2 до 0,4	Від 0,4 до 0,6	Від 0,6 до 0,8	Від 0,8 до 1	Від 1 і більше
Юридичні особи	ЗЕД						2,2
	Акциз			0,2			
	Єдиний податок						
	Будівництво, виробництво		0,3				
	Торгівля					0,1	0,1
	Послуги			0,2			
Фізичні особи підприємці	ЗЕД						
	Акциз		1,1				
	Єдиний податок						
	Будівництво						
	Торгівля						
	Послуги				0,57		

Джерело: сформовано автором.

З таблиці 2.8 чітко видно, що не зважаючи на те, що ФОП менше підлягають перевіркам, відсоток штрафів у них вище. Якщо юридичні особи сплачували від 0,1% до 0,3% від обороту, то фізичні особи-підприємці від 0,57 до 1,1. І саме з даних цієї таблиці видно, що із зростанням витрат на облік, відсоток штрафів зменшується, але вони є в будь-якому випадку.

Згідно з даними таблиці 2.9 можемо зробити наступні висновки: чим більші витрати на облік, тим менше плинність кадрів бухгалтерії спостерігається. Єдиний податок та торгівля як в юридичних так і у фізичних осіб лідирує по зміні бухгалтера, в більшості випадків є низька оплата праці на неналежне програмне забезпечення, що вимагає грошових вкладень.

Таблиця 2.9. – Кількість суб'єктів господарювання, на яких відбувалась зміна бухгалтера або обслуговуючої компанії

Організаційно-правова форма	Особливості діяльності	% витрат на організацію обліку по відношенню до обороту					
		Від 0 до 0,2	Від 0,2 до 0,4	Від 0,4 до 0,6	Від 0,6 до 0,8	Від 0,8 до 1	Від 1 і більше
Юридичні особи	ЗЕД						
	Акциз			1			
	Єдиний податок			5	2		
	Будівництво, виробництво		4				
	Торгівля	2	4	2			
	Послуги			1	1		
	Разом, одиниць	2	8	9	3	0	0
Фізичні особи підприємці	ЗЕД						
	Акциз		2				
	Єдиний податок	25					
	Будівництво						
	Торгівля		2				
	Послуги						
	Разом, одиниць	25	4	0	0	0	0

Джерело: сформовано автором.

На рисунку 2.8 видно, що з ростом витрат на облік спостерігається зменшення плинності кадрів, так як такі працівники більш мотивовані або ж створено кращі умови праці, програмне забезпечення, що полегшує роботу і т.д.

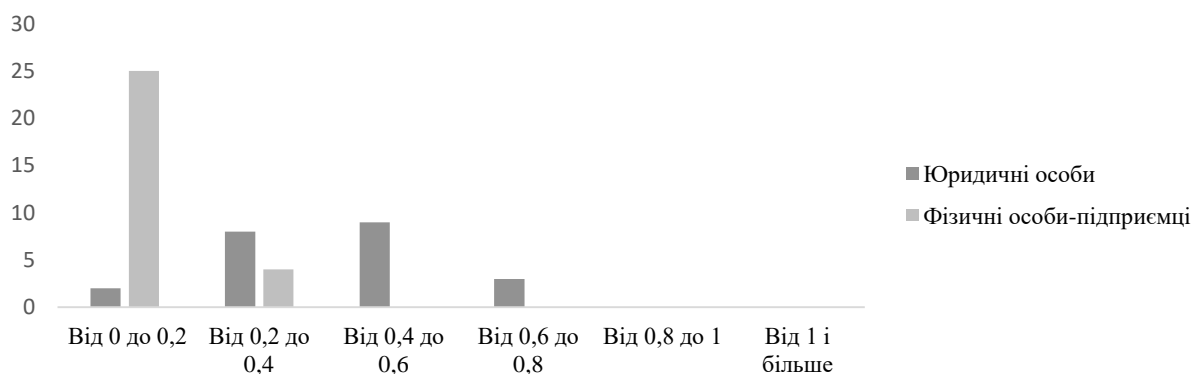

Рисунок 2.8 Кількість суб'єктів господарювання, на яких відбулася зміна бухгалтерських кадрів в залежності від % витрат на організацію обліку
Джерело: сформовано автором.

Проведене дослідження дозволяє зробити наступні висновки: 1) наявність штрафів не має ніякого зв'язку з витратами на організацію обліку, однак їх сума все ж таки прямообернена витратам на облік; 2) юридичні особи витрачають на бухгалтерський облік більше, ніж ФОПи, що є цілком логічним, оскільки вони не подають фінансову звітність і не зобов'язані вести бухгалтерський облік; 3) для підприємців сума штрафів значно вища, однак штрафи і перевірки відбуваються рідше; 4) чим більше витрачається на організацію обліку, тим менші штрафи, однак вони наявні в будь-якому випадку при перевірці незалежно від якості обліку; 5) плинність кадрів бухгалтерії зменшується при збільшенні витрат на організацію обліку – це свідчить про покращення умов праці або вкладу в якісне програмне забезпечення.

2.3. Практичні аспекти спрощеного обліку в Україні

Чіткого визначення спрощеного обліку та затвердженої його методики немає. Юридичні особи зобов'язані вести бухгалтерський облік з початку діяльності, це включає в себе облік основних засобів, нарахування амортизації, запис господарських операцій, виплата заробітної плати тощо.

Фізичні особи-підприємці, що застосовують спрощену систему оподаткування, не зобов'язані вести бухгалтерський облік. Згідно з ПКУ [36] вони зобов'язані вести книгу обліку доходів, оскільки дохід це об'єкт оподаткування спрощенців. Основний документ, який необхідно для обліку діяльності – банківська виписка, якщо підприємець отримує кошти за діяльність лише в безготівковій формі. Обов'язку зберігати первинні документи немає. Однак в ході діяльності банківська установа, що обслуговує рахунок суб'єкта господарювання може вимагати документи про походження товарів, особливо коли застосовується реєстратор розрахункових операцій.

Спрощена система обліку регулюється Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність». Для вибору моделі обліку ключовим є правильна класифікація підприємства. Відповідно до ст. 2 Закону № 996, категорії визначаються за показниками річної фінансової звітності попереднього року. Для відповідності категорії підприємство має відповідати щонайменше двом із трьох критеріїв – таблиця 2.10.

Таблиця 2.10. – Критерії відповідності категорій підприємств

Категорія підприємства	Балансова вартість активів (євро*)	Чистий дохід від реалізації (євро*)	Середня кількість працівників
Мікропідприємство	до 350 тис.	до 700 тис.	до 10 осіб
Мале підприємство	до 4 млн	до 8 млн	до 50 осіб

Джерело:[37].

Суб'єкти, що підпадають під категорії «мікро» та «малі», мають право на спрощення облікових процедур.

Вибір Плану рахунків

Малі підприємства можуть обирати між двома варіантами:

1. Загальний План рахунків (Наказ МФУ № 291): Використовується повна система рахунків.
2. Спрощений План рахунків (Наказ МФУ № 186): Дозволений для мікропідприємств, малих підприємств та «єдинників» 3-ї групи (юридичних осіб).

Відповідно згідно Наказу №186 від 19.04.2001 Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку [39] записи господарських операцій можна узагальнювати з спрощеним планом рахунків. Він передбачає типові рахунки, що застосовуються в обліку найчастіше – без відстрочених активів, адміністративних витрат та витрат на збут, а також кредитів.

Основні засоби і нематеріальні активи та інші необоротні матеріальні активи відображаються на рахунку 10, амортизація нараховується на рахунок 13 без субрахунків та аналітики. Запаси узагальнюються на рахунку 20, виробництво – 23, готова продукція – 26. Для зручності підприємство самостійно може обрати аналітичні рахунки відповідно до видів виготовленої продукції. Заробітна плата нараховується проводкою 90,91-66, а витрати, не пов'язані з виробничою діяльністю узагальнюються на рахунку 97. Даний план рахунків дозволяє узагальнювати інформацію в статтях балансу спрощеної фінансової звітності та спрощує обліковий процес.

Особливістю спрощеного плану рахунків є укрупнення рахунків - замість деталізованих рахунків запасів (201, 202, 203 тощо) використовується синтетичний рахунок 20 «Виробничі запаси». Допускається використання лише рахунків класу 9 «Витрати діяльності» або спрощеного варіанту без використання рахунків 92, 93, 94. Натомість використовується рахунок 96 «Інші витрати» (або 97 за новими змінами), який акумулює адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати. Рахунки класу 8 «Витрати за елементами» у спрощеному плані зазвичай не використовуються, що зменшує кількість облікових записів.

Залежно від категорії, підприємства подають різні форми звітності:

1. Мікропідприємства та платники Єдиного податку 3-ї групи подають: Баланс (форма № 1-мс) та Звіт про фінансові результати (форма № 2-мс). Звітність складається раз на рік. Показники є максимально укрупненими.

2. Малі підприємства подають: Баланс (форма № 1-м) та Звіт про фінансові результати (форма № 2-м). Можуть звітувати щоквартально (для податкової, якщо є платниками податку на прибуток) або раз на рік (до статистики).

Юридичні особи — платники єдиного податку 3-ї групи ведуть облік з метою визначення об'єкту оподаткування (доходу). Для них дозволено спрощений облік доходів і витрат, але вони зобов'язані вести бухгалтерський облік для складання фінансової звітності.

Трендом 2025 року є поглиблення цифровізації. Для малого бізнесу це означає інтеграцію облікових систем з державними реєстрами через API, автоматизацію реєстрації податкових накладних та перехід на Електронний документообіг (ЕДО) з контрагентами. Використання хмарних рішень та елементів штучного інтелекту в ЕДО стає стандартом навіть для мікробізнесу.

Також значним спрощенням є прописана на підприємстві облікова політика. Це внутрішній документ, яким затверджуються положення і правила, де законом дозволене застосування двох або більше варіантів обліку на вибір. Облікова політика стосується методів амортизації, списання запасів, термінів корисного використання основних засобів тощо.

Що стосується кадрового обліку, то всі суб'єкти господарювання, в тому числі і фізичні особи-підприємці, що використовують найману працю, зобов'язані вести всі кадрові документи – повідомлення про прийняття, накази на прийом, трудові договори, посадові інструкції, таблиць обліку робочого часу, графік відпусток. Також при наявності найманих працівників необхідно подавати звіт про податковий розрахунок сум доходу нарахованого і виплаченого на користь фізичних осіб. Цей звіт містить в собі інформацію про відпрацьований робочий час та розмір нарахованої та виплаченої заробітної плати. Спрощення для частини малого бізнесу не виявлено, нормативно-правові

акти описують загальні правила ведення кадрового обліку, які є обов'язковими для всіх.

Висновки до розділу 2

Дослідження практичних аспектів спрощеного обліку дозволяє зробити наступні висновки:

1. Проаналізовано дані статистики та Податкової карти України, та виявлено, що 99% кількості суб'єктів господарювання в Україні становлять малі підприємства, тобто основними користувачами існуючого нормативно-правового забезпечення становить саме малий бізнес. У зв'язку з цим виникає потреба в реформуванні законодавства. Малі підприємства реалізують 5 частину всієї продукції (товарів, робіт, послуг) України, і цей показник з кожним роком зростає, що свідчить про розвиток малого бізнесу.

2. Визначено основні показники якості бухгалтерського обліку: 1) % сплачених штрафів за результатами перевірок до обороту підприємства; 2) наявність штрафів за невчасне подання звітності, невчасну реєстрацію і т.д. ; 3) плінність бухгалтерських кадрів.

3. Проведено опитування серед суб'єктів малого бізнесу Волинської області та сформовано бюджет середніх витрат на організацію обліку. Дані розрахунки було використано для визначення якості обліку на підприємствах малого бізнесу. Виявлено: 1) наявність штрафів не має ніякого зв'язку з витратами на організацію обліку, однак їх сума все ж таки обернено пропорційна витратам на облік; 2) юридичні особи витрачають на бухгалтерський облік більше, ніж ФОПи, що є цілком логічним, оскільки вони не подають фінансову звітність і не зобов'язані вести бухгалтерський облік; 3) для підприємців сума штрафів значно вища, однак штрафи і перевірки відбуваються рідше; 4) чим більше витрачається на організацію обліку, тим менші штрафи, однак вони наявні в будь-якому випадку

при перевірці незалежно від якості обліку; 5) плинність кадрів бухгалтерії зменшується при збільшенні витрат на організацію обліку.

4. Доведено, що спрощений облік з практичної точки зору полягає в скороченні плану рахунків та спрощених форм звітності для підприємств на загальній системі оподаткування. Спрощена система оподаткування дозволяє ведення лише книги обліку доходів, однак застосування цієї системи є вкрай обмеженим і підходить в більшості випадків для ФОП.

РОЗДІЛ 3

ВДОСКОНАЛЕННЯ СПРОЩЕНОГО ОБЛІКУ ДЛЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Основна теза більшості досліджень (як західних, так і вітчизняних) полягає в тому, що вимоги до малого бізнесу не повинні бути зменшеною копією вимог до великих корпорацій. Тут діє принцип «*Think Small First*» (спочатку думай про мале), який активно просувається в ЄС.

В наукових дослідженнях пропонується 3 ключові напрями спрощення обліку – рисунок 3.1.

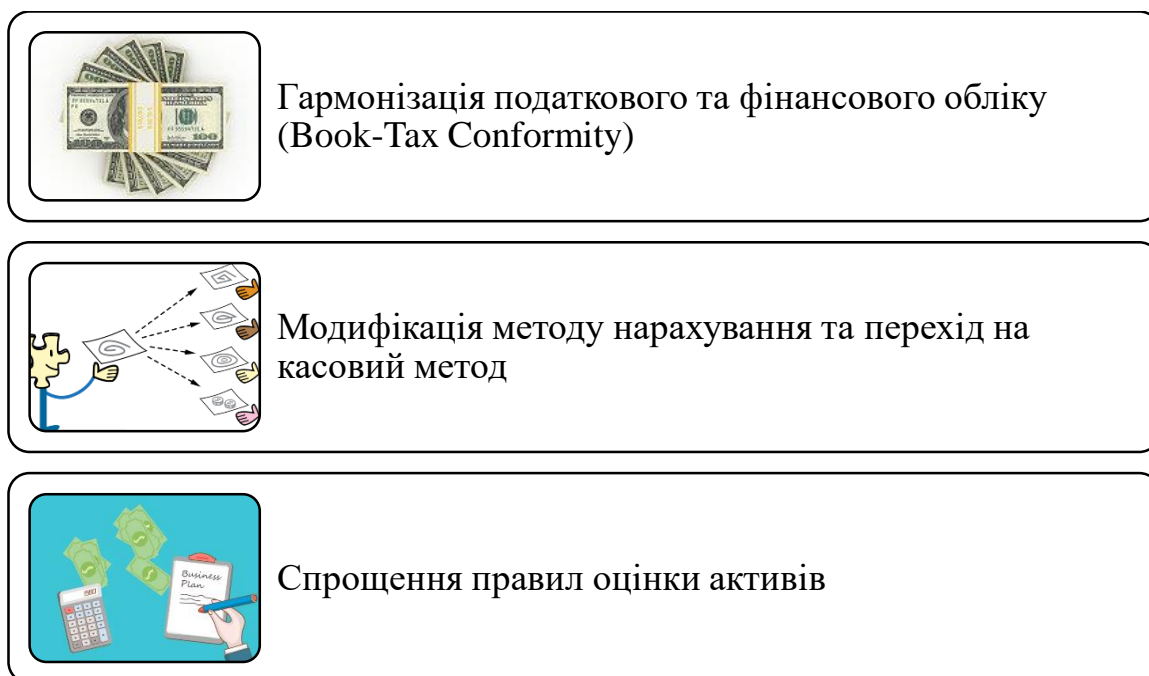

Рисунок 3.1 Ключові напрями спрощення обліку

Джерело: розробка автора.

1. Гармонізація податкового та фінансового обліку (Book-Tax Conformity).

Створення єдиної системи, де фінансовий результат до оподаткування визначається безпосередньо за даними бухгалтерського обліку без складних податкових коригувань (різниць).

2. Модифікація методу нарахування та перехід на касовий метод.

Класичний бухгалтерський облік вимагає методу нарахування (доходи/витрати визнаються в момент виникнення, а не оплати). Однак для мікробізнесу це часто ускладнює розуміння реального стану справ (cash flow). Підхід передбачає наявність дозволу на використання касового методу для мікропідприємств

3. Спрощення правил оцінки активів.

Складні методи оцінки (справедлива вартість, теперішня вартість, дисконтування) є трудомісткими та вимагають залучення професійних оцінювачів, що дорого для малого бізнесу.

Доцільно проводити оцінку активів виключно за історичною собівартістю (без переоцінок), обмеження капіталізації фінансових витрат, спрощені методи нарахування амортизації (наприклад, тільки прямолінійний метод). Це знижує суб'єктивність суджень бухгалтера та зменшує ризик помилок, водночас забезпечуючи достатню точність для потреб управління малим бізнесом.

Крім того доцільно переглянути обсяг необхідних первинних документів. Для більшості ФОП, тобто ті які перебувають на спрощеній системі, використовується спрощена система обліку і звітності. В Україні не існує чіткого трактування «спрощений облік».

Як зазначають Бачинський В.І., та Помулева, В.М. «Національне законодавство оперує такими поняттями, як спрощений бухгалтерський облік доходів і витрат, спрощений облік доходів і витрат, спрощена система обліку і звітності, спрощений бухгалтерський облік доходів та витрат» [5]. Тобто спрощення полягає лише у виключенні або скороченні певних звітів, однак це не зовсім спрощує облік. Згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [37], всі юридичні особи, не зважаючи на організаційно-правову форму, зобов'язані подавати фінансову звітність та вести бухгалтерський облік на підприємстві. Тоді постає питання – чи дійсно спрощує облік спрощена система звітності?

Провівши дослідження вимог до обліку ФОП та юридичних осіб ми не помітили спрощення в кадровому обліку, обмеження видів документів для обліку операцій ФОП. Твердження про те, що підприємці не ведуть певні первинні документи. Більшість нормативних актів супроводжуються фразами про те, що його положення застосовуються до господарюючих суб'єктів всіх організаційно-правових форм та права власності.

На нашу думку, спрощення обліку має полягати в наступних пунктах:

1) чіткий мінімальний перелік кадрових документів, які мають бути у підприємців і юридичних осіб;

2) чіткий перелік первинних документів, які можуть вимагати контролюючі органи, тобто на підставі яких складається податкова і фінансова звітність.

Наприклад, щодо кадрового обліку, ми вважаємо, що спрощення має відбуватись в сторону зменшення переліку документів - таблиця 3.1.

Таблиця 3.1. – Пропозиції щодо спрощення кадрового обліку

Документ, що підприємець зобов'язаний складати	Пропозиції для спрощення обліку щодо мінімального пакету кадрових документів
1	2
Трудовий договір Повідомлення ДФС про прийняття працівника на роботу Наказ про прийняття працівника на роботу на підставі заяви працівника Книга обліку наказів щодо трудових відносин Трудова книжка Особова картка Копії особистих документів працівника (паспорт, ПІН тощо)	Трудовий договір, але запропонувати типові форми Повідомлення ДФС про прийняття працівника на роботу Наказ про прийняття працівника на роботу на підставі заяви працівника
Правила внутрішнього трудового розпорядку Штатний розпис Посадова інструкція Положення про оплату праці	Посадова інструкція, але запропонувати типові форми
Табель обліку робочого часу	
Відомість нарахування заробітної плати Відомість виплати заробітної плати	Відомість нарахування заробітної плати
Графік відпусток найманих працівників Наказ про надання працівнику відпустки Відомість розрахунку відпускних Заява про надання відпустки	Відомість розрахунку відпускних на підставі заяви

Продовження таблиці 3.1

1	2
Звітність з єдиного соціального внеску та податку з доходів фізичних осіб	Спростити звіт, в якому дублюється багато інформації
Наказ про звільнення працівника Відомість розрахунку компенсації за невикористані дні відпустки Заява про звільнення	Наказ про звільнення працівника на підставі заяви працівника

Джерело: розробка автора [54].

Такі кадрові документи як правила внутрішнього трудового розпорядку, штатний розпис, посадова інструкція, положення про оплату праці та ін. мають бути запропоновані типові форми для малого бізнесу, або ж бути необов'язковими для наявності під час перевірок.

Запропоновано шляхи вдосконалення в частині кадрового обліку, спрощення має відбуватись в сторону зменшення переліку документів. Такі спрощення дозволять при менших затратах часу забезпечити мінімальний набір даних для податкових розрахунків, вивільнивши час для управлінського обліку та зібрання важливих даних для прийняття управлінських рішень.

З точки зору науки, ідеальна модель для малого бізнесу — це гібридна система, яка базується на податкових правилах, використовує історичну вартість і дозволяє (для мікрорівня) касовий метод.

Висновки до розділу 3

За результатами досліджень було сформовано пропозиції щодо вдосконалення спрощеного обліку для малого бізнесу:

1. З наукових досліджень та нормативно-правового забезпечення виокремлено три ключові напрями спрощення обліку: 1. Гармонізація податкового та фінансового обліку (Book-Tax Conformity) 2. Модифікація методу нарахування та перехід на касовий метод 3. Спрощення правил оцінки активів.

2. З точки зору кадрового обліку виявлено необхідність переглянути обсяг необхідних первинних документів. Нами було сформовано пропозиції для спрощення обліку щодо мінімального пакету кадрових документів, який буде вимагатись від суб'єктів господарювання малого бізнесу.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження можемо зробити наступні висновки:

1. Встановлено, що тематика спрощеного обліку в Україні є досить актуальною, однак науковці більше звертають увагу на проблематику розвитку і підтримки малого бізнесу, а об'єктом нашого дослідження є саме спрощення обліку. Поняття «спрощений облік» є досить узагальнене в нормативно-правових документах та передбачає лише скорочені види звітів. Є необхідність створення нового нормативно-правового забезпечення, що дасть чітке розуміння поняття «спрощений облік» і правил його застосування, а також спрямованість законодавства на малі підприємства, адже вони становлять 99% кількості суб'єктів господарювання в Україні.

2. Виявлено основні проблеми розвитку малого бізнесу: обмеженість видів діяльності, в якому працює малий бізнес, неналежне нормативно-правове забезпечення, нестача ресурсів для впровадження технологій. Обґрунтовано актуальні питання спрощеного обліку в малому бізнесі

3. Досліджено основні напрями спрощення обліку в зарубіжних країнах – інтеграція програмного забезпечення з системою подачі і приймання звітності, єдина система програм, що автоматично подає інформацію у фіскальні органи.

4. Визначено основні показники якості бухгалтерського обліку та досліджено, що:

1) наявність штрафів не має ніякого зв'язку з витратами на організацію обліку, однак їх сума все ж таки обернено пропорційна витратам на облік;

2) юридичні особи витрачають на бухгалтерський облік більше, ніж ФОПи, що є цілком логічним, оскільки вони не подають фінансову звітність і не зобов'язані вести бухгалтерський облік;

3) для підприємців сума штрафів значно вища, однак штрафи і перевірки відбуваються рідше;

4) чим більше витрачається на організацію обліку, тим менші штрафи, однак вони наявні в будь-якому випадку при перевірці незалежно від якості обліку;

5) плінність кадрів бухгалтерії зменшується при збільшенні витрат на організацію обліку.

5. Запропоновано шляхи вдосконалення методики спрощеного обліку для малого бізнесу шляхом скорочення переліку обов'язкових первинних документів, в тому числі що стосується кадрового обліку.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Швець Н.В., Ізюмська А.В. Малий бізнес в Україні: аналіз стану та тенденції. *Вісник східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2020. №2(258). С.108-117.
2. Дубяга Д.В. Малий бізнес в умовах нестабільності: міжнародний досвід підтримки. 2023. URL: <https://repo.btu.kharkiv.ua/server/api/core/bitstreams/5b98d86a-f6d2-442a-bf09-51c074dd926d/content> (дата звернення: 28.02.2025).
3. Дроздова О.Г. Особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу в Україні. *The 6th International scientific and practical conference «Modern problems of science, education and society»(August 14-16, 2023) SPC «Sci-conf. com. ua», Kyiv, Ukraine*. 2023. С. 457-463.
4. Швець М. Малий бізнес України в умовах економічної глобалізації. *Молодий вчений*. 2020. №11 (87). С. 215-219.
5. Бачинський В.І., Помулева В.М. Спрощений облік на малих підприємствах: реалії сьогодення. *Інноваційна економіка*. 2021. № 3-4. С. 152-158.
6. Самолюк В.О. Спрощений облік суб'єктів малого підприємства. *Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки: матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. конф. (3 грудня 2021 р). відп. ред. В.В. Чудовець. Вип. 15. Луцьк: ІВВ Луцького національного технічного університету, 2021. 616 с. С. 461-464. URL: https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45173/1/%D0%97%D0%B1%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D1%82%D0%B5%D0%B7_3_%D0%B3%D1%80%D1%83%D0%B4%D0%BD%D1%8F_2021_%D1%80..pdf#page=461 (дата звернення: 28.02.2025).*
7. Жураковська І.В. Використання положень нової поведінкової економіки для обґрунтування спрощеної системи обліку. *Фінанси та облік в умовах глобальної невизначеності та безпекових ризиків: збірн. матеріалів*

Всеукр. наук.-практ. конф. студ. і молод. вчених (м. Тернопіль, 27 трав. 2025 р.).
Ч. 1. Тернопіль: ЗУНУ, 2025. 639 с. С. 220-222. URL:
<https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/54577/1/%D0%A4%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%B8%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA.pdf#page=220> (дата звернення: 28.06.2025).

8. Ратинський В.В. Бухгалтерський облік і аналіз: перспективи для малого бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2020. №25. URL:
<https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-18> (дата звернення: 28.02.2025).

9. Кравченко О.В. Малий бізнес в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Обліково-аналітичний та економіко-фінансовий інструментарій управління сучасним підприємством: міжнародний досвід* : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 23 трав. 2025 р.). – Х. : ХНАДУ. 2025. С. 22-26. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/handle/PoltNTU/20028> (дата звернення: 28.07.2025).

10. Назаренко І.М. Цифровізація як вектор модернізації системи бухгалтерського обліку. *Бухгалтерський облік як наука : від основ до наукової картини світу : колективна монографія за заг. ред. В. Я. Плаксієнка*. – Київ : «Центр учбової літератури». 2021. С. 196-208. URL:
<https://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/8936/1/4.pdf> (дата звернення: 28.02.2025).

11. Щирська А.Ю. Розвиток обліку в забезпеченні якості інформації. *Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук*. 2019. URL:
<https://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7523/Shchyraska.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 28.02.2025).

12. Скляр Л.Б. Якість облікової інформації та бухгалтерського обліку. *Збірник тез доповідей 79 наукової конференції викладачів академії*. 2019. С. 379. URL: <https://card-file.ontu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/fbbd402e-8ab5-4afd-84eb-80b4f2ed5858/content> (дата звернення: 28.02.2025).

13. Ліба Н.С., Козар Ю.В. Документування як методичний інструментарій у бухгалтерському обліку. *Сучасні кризові явища в економіці та проблеми облікового, контрольного та аналітичного забезпечення управління підприємством: тези доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції*. 2023. №15. С. 66. URL: https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2023-11/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%B7_23%20%D1%87%D0%B5%D1%80%D0%B2%D0%BD%D1%8F%202023%20%D1%80..pdf#page=66 (дата звернення: 28.02.2025).
14. Єршова Н.Ю. Якість облікової інформації: методичний підхід до оцінювання. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. №8(158). С. 368-374.
15. Безручук С.Л. Підходи до оцінки якості облікової інформації: критична оцінка поглядів. *Економіка, управління та адміністрування*. 2020. №4 (94). С. 49–54.
16. Пилипенко Л.М. Підходи до забезпечення якості облікової інформації. *Економічний простір*. 2018. №130. С. 168-176.
17. Ткаль Я.С. Якість облікової інформації в управлінні підприємством. *Economy, finance, law: current problems and development prospects: collective monograph. Anisiia Tomanek OSVČ*. 2023. 198 p. С. 17-52. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16819108893065.pdf#page=18> (дата звернення: 28.02.2025).
18. Лещук Г.В. Оцінювання якості облікової інформації в системі процесно-структурованого менеджменту. *Національна економіка. Інтелект XXI*. 2020. №1. С. 60-65.
19. Єршова Н.Ю. Вплив якості облікової інформації на обґрунтованість результатів фінансового прогнозування. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. №7. URL: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/200/212> (дата звернення: 28.09.2025).
20. Заворітній М. Якість управлінської звітності сформованої із використанням CRM-систем. *Економіка та суспільство*. 2024. №62. URL:

<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4023> (дата звернення: 28.02.2025).

21. Меліхова Т.О., Бутенко А.Є. Шляхи удосконалення якості бухгалтерської інформації. 2024. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/51215/1/conf-14-15-03-24-mater-401-403.pdf> (дата звернення: 28.02.2025).

22. Binh V.T.T., Tran N.-M., Thanh D.M., Pham H.-H. Firm size, business sector and quality of accounting information systems. Evidence from Vietnam Accounting .2020. Vol. 6. pp. 327-334. 10.5267/j.ac.2020.2.002. URL: https://www.researchgate.net/publication/340079044_Firm_size_business_sector_and_quality_of_accounting_information_systems_Evidence_from_Vietnam (дата звернення: 28.02.2025).

23. Adriana Tiron-Tudor, Andra Maria Achim (Nasca). Accounting quality and stock price informativeness: a cross-country study, Economic Research-Ekonomska Istraživanja. 2019. 32:1, 2481-2499. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/333746> <http://e-journal.president.ac.id/presunivojs/index.php/IJFBP/article/view/3699/1245> (дата звернення: 28.02.2025).

24. Жураковська І.В. Професійна компетентність бухгалтерів в Україні: як перевірити? *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2021. №4. С.56-66. URL: <https://www.echas.vnu.edu.ua/index.php/echas/article/view/714/577> (дата звернення: 28.02.2025).

25. Назарчук О.С., Жураковська І.В. Як оцінити якість бухгалтерського обліку? *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством* : Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції. Частина 1. Полтавський державний аграрний університет (25 березня 2025 р.). Полтава, 2025. 1015 с. С. 107-110. URL:

https://drive.google.com/file/d/1R_ejKDnhWdtwE3uyLKZEiPZK6nbYu_3n/view (дата звернення: 28.09.2025).

26. Пристемський О.С., Сакун А.Ж. Вдосконалення теоретичних та методологічних аспектів функціонування системи бухгалтерського обліку. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. 2021. №4. URL: <https://dspace.ksaeu.kherson.ua/bitstream/handle/123456789/6053/%d0%9f%d1%80%d0%b8%d1%81%d1%82%d0%b5%d0%bc%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b8%d0%b9%20%d0%9e.%d0%a1.%2c%20%d0%a1%d0%b0%d0%ba%d1%83%d0%bd%20%d0%90.%d0%96..pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 28.02.2025).

27. Королюк Т.М., Співак С.М., Капустяк Р. Організаційні аспекти бухгалтерського обліку на підприємстві. *Галицький економічний вісник*. 2024. № 89(4), С. 63-69.

28. Царук Н.Г. Погляд на кваліфікацію бухгалтера крізь призму запитів роботодавців. *Accounting & Finance*. 2020. №87. С. 77-83. URL: <https://afj.org.ua/pdf/726-poglyad-na-kvalifikaciyu-buhgaltera-kriz-prizmu-zapitiv-robotodavciv.pdf> (дата звернення: 28.02.2025).

29. Топоркова, О.А., Несвіт, Л.О. Аутсорсинг бухгалтерських послуг: тенденції розвитку в Україні. *Економічна кібернетика: шлях до цифрової економіки*. 2019. № 1-2. URL: <https://crust.ust.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a3710cab-5b2b-4026-a4d0-29fd93ccfa45/content> (дата звернення: 28.02.2025).

30. Глигало Н.А., Кулик Ю.М., Шинкаренко О.М. Бухгалтерський аутсорсинг в Україні, аналіз і перспективи розвитку. 2020. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a1548c19-0fb9-4723-920d-9896e7aec946/content> (дата звернення: 28.02.2025).

31. Бурко К.В. Бухгалтерський аутсорсинг як метод сучасного ведення бухгалтерії. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики: зб. наук. пр. ВНАУ*. 2019. № 8. С. 172-183.

32. Азаренков Г.Ф., Марачевська А.В. Світові та вітчизняні тенденції розвитку аутсорсингу бухгалтерського обліку в бізнесі. *Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика*. 2021. URL: http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/25552/1/%D0%90%D0%B7%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D0%B2_%D0%9C%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%B2%D1%81%D0%BA_%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf (дата звернення: 28.02.2025).

33. Талько Т.В. Переваги та недоліки бухгалтерського аутсорсингу. *Бухгалтерський облік, оподаткування та контроль в умовах міжнародної економічної інтеграції*: збірник тез доповідей всеукр. наук. 2019. № 168. URL: https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021-10/zbirnik_tez_konferenciyi_do_60-richchya_kafedri_10.10.19_2.pdf#page=168 (дата звернення: 28.02.2025).

34. Ромашко О.М. Бухгалтерський аутсорсинг в умовах воєнного стану. *Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття [в скороченні]*: матеріали XI Міжнар. наук.-практ. конф., Одеса, 17-18 жовт. 2023 р. / Одес. нац. акад. харч. технологій. 2023. С. 157-159. URL: <https://card-file.ontu.edu.ua/items/a7f58373-b895-4f0e-ab87-78ffdb292526> (дата звернення: 28.02.2025).

35. Шушакова І.К., Гринь А.Ю., Коломієць Д.В. Оцінка ефективності бухгалтерського аутсорсингу. *Бізнес Інформ*. 2021. № 11. С. 327-334.

36. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 28.02.2025).

37. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996/XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 28.02.2025).

38. Спрощена фінансова звітність: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 25, затв. Наказом МФУ від 31.05.2019р. №226. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (дата звернення: 28.02.2025).

39. Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку: Наказ №186 від 19.04.2001 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01#Text> (дата звернення: 28.02.2025).

40. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text> (дата звернення: 28.02.2025).

41. Методичні рекомендації із застосування реєстрів бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України (МФУ) від 29.12.2000 р. № 356 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text> (дата звернення: 28.02.2025).

42. Методичні рекомендації із застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами: Наказ Міністерства фінансів України від 25.06.2003 р. № 422 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0422201-03#Text> (дата звернення: 28.02.2025).

43. Does simplified accounting limit small and micro companies' access to bank financing? *Accounting and Management Information Systems* Vol. 16, No. 2, pp. 340-359. URL: https://www.researchgate.net/publication/318308376_Does_simplified_accounting_limit_small_and_micro_companies'_access_to_bank_financing (дата звернення: 28.02.2025).

44. OECD SME and Entrepreneurship Outlook. *OECD Publishing, Paris*. 2019. URL: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-sme-and-entrepreneurship-outlook-2019_34907e9c-en.html (дата звернення: 28.02.2025).

45. David Fátima, Rute Abreu, Francisco Carreira. Simplified Business Information: a technical position in accounting and taxation. URL: https://www.academia.edu/84166752/Simplified_Business_Information_A_Technical_Position_in_Accounting_and_Taxation (дата звернення: 28.02.2025).

46. LAPTEȘ Ramona, Adriana Florina POPA. The advantages and the limits of implementing the simplified accounting system in Romania." URL:

<https://scispace.com/pdf/the-advantages-and-the-limits-of-implementing-the-simplified-33uxdn7tcr.pdf> (дата звернення: 28.02.2025).

47. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 20.06.2025).

48. Кількість діючих суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності у розрізі регіонів. Державна служба статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/fin/pssg/ksg_ek_2010_2021_ue.xlsx (дата звернення: 20.06.2025).

49. Кількість діючих суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва за видами економічної діяльності (2010-2024) Державна служба статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/fin/pssg/ksg_vsmm_ek_2010_2021_u.xlsx (дата звернення: 20.06.2025).

50. Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва за видами економічної діяльності (2010-2024) Державна служба статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/fin/pssg/orpsg_vsmm_ek_2010_2021_u.xlsx (дата звернення: 20.06.2025).

51. Податкова карта України. URL: <https://map.tax.gov.ua/main> (дата звернення: 20.06.2025).

52. Назарчук О.С., Жураковська І.В. Витрати на організацію обліку: досвід малого бізнесу Волинської області. *Розвиток системи обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в Україні : теорія, методологія, організація* : збірник тез доповідей учасників ХХІІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2025. 213 с. С. 34-36. URL: <https://ir.nasoa.edu.ua/handle/123456789/1489> (дата звернення: 20.06.2025).

53. Назарчук О.С., Жураковська І.В. Витрати на організацію бухгалтерського обліку малого бізнесу Волині. *Проблематика і перспективи сталого розвитку України в аспекті синергії інтеграції економіки, бізнесу та HR-інжинірингу* : матеріали ІІІ всеукраїнської наукової конференції студентів та

молоді, м. Хмельницький, 15 травня 2025 р. [Електронний ресурс] / М-во освіти і науки України, Хмельницький. нац. ун-т. Хмельницький : ХНУ, 2025. 462 с. С. 422-424. URL: https://drive.google.com/file/d/1CkApy5RltoFLn84bEqfTcSpmYBsEdH4_/view (дата звернення: 20.06.2025).

54. Назарчук О.С. Розробка напрямків спрощення бухгалтерського обліку для малого бізнесу для покращення якості. *Бухгалтерський облік, аналіз, контроль і оподаткування: стан, проблеми та перспективи розвитку*: матеріали XX Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених / [відповід. за вип. : проф. Герасименко Т.О.]. Львів : Растр-7. 2025. 212 с. С. 70-72. URL: https://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/pidrozdily/Naukovo_Doslidna_Chastyna/Docs/2025/499_materiali_z_obklad.pdf (дата звернення: 20.06.2025).